2015-16

6b(I) -

(16)

O - 101

Total No. of Pages : 12

Seat No.	

B.Ed. (Semester - III) Examination, November - 2016

मराठी अध्यापन पद्धती

मराठी अध्यापन पद्धती सत्र – 3

Sub. Code : 67401

Day and Date : Monday, 28 - 11 - 2016 — Total Marks : 35

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा. [5]

i) मराठी अध्यापन करणाऱ्या शिक्षकाचा मराठी ....उत्तम परिचय असला पाहिजे.

अ) अध्यापनाशी ब) व्याकरणाशी

क) साहित्याशी ड) पद्याशी

ii) स्वाध्यायातून विद्यार्थ्यांना ....आनंद मिळाला पाहिजे.

अ) समायोजनाचा ब) संकल्पनेचा

क) अनुकरणाचा ड) नवनिर्मितीचा

iii) अभ्यासक्रमाचे योग्य घटक पाडून उपलब्ध तासिकांची विभागणी म्हणजे .... नियोजन होय.

अ) घटक ब) पाठ

क) वार्षिक ड) अभ्यासक्रम

iv) अप्रत्यक्ष अनुभवामध्ये ....शैक्षणिक साधनाचा सामवेश होतो.

अ) आंब्याची चव ब) चित्रपट

क) नाट्यकृती ड) धार्मिक स्थळांना भेट

v) .... हे विद्यार्थी व शिक्षक यांची जवळीक साधणारा महत्वाचा दुवा आहे.

अ) फलक ब) वर्तापफलक लेखन

क) प्रसंगचित्र ड) तक्ते

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम यातील फरक स्पष्ट करा.

ब) चांगल्या अध्ययन अनुभवाची लक्षणे सांगा.

क) पाठ नियोजनाचे फायदे स्पष्ट करा.

प्र.3) मराठीचे अध्यापन परिणामकारक होण्यासाठी कोणकोणत्या दृक -श्राव्य सांधनाचा वापर कराल ते सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) आशय - विश्लेषण करतांना कोणकोणत्या मुद्यांचा विचार करावा लागतो ? ते सांगून एका घटकाचे आशय विश्लेषण करा. [10]

किंवा

'मातृभाषेचा शिक्षक हा प्रतिकलावंत असावा लागतो' या विधानाचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा.

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2016

हिंदी अध्यापन पध्दती (Paper - 6 B1)

शालेय स्तर पर हिंदी भाषा का अध्यापन शास्त्रीय ज्ञान

Sub. Code : 67402

Day and Date : Monday, 28 - 11 - 2016 Total Marks : 35

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य है।

2) दाई ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते है ।

प्र.1) रिक्त स्थानों की पूर्ती उचित पर्याय चुनकर कीजिए। [5]

अ) मूल्यमापन तंत्र का श्री गणेश पहले पहल .... देश में हुआ.

i) भारत ii) जर्मन

iii) अमरिका iv) रूस

ब) जो साधन सिर्फ देखे जा सकते हैं, उन्हे .... साधन कहते है ।

i) श्राव्य ii) दृश्य

iii) दृश्य – श्राव्य iv) अन्य पर्याय

क) पाठ्यक्रम .... के अनुसार होता है ।

i) विचार ii) कक्षा

iii) परीक्षा iv) स्तर

ड) सालभर में पाठ्यक्रम एवं पाठ्यपूरक कार्यक्रमों के दुबारा विभिन्न उद्देश्यों की पूर्ति करने की दृष्टि से जो नियोजन किया जाता है, उसे ....नियोजन कहते है ।

i) घटक ii) वार्षिक

iii) पाठ iv) अन्य पर्याय

इ) अध्यापक को अपना अध्यापन कार्य अधिक प्रभावपूर्ण ढंग से करने के लिए मदद एवं मार्गदर्शन.............से मिलता हैं ।

i) कार्य पुस्तिका ii) हस्त पुस्तिका

iii) सारणी iv) अन्यपर्याय

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर 250 शब्दो में लिखिए । [10]

अ) दृश्य अप्रक्षेपित साधनों के बारे में लिखिए।

ब) पाठ नियोजन की सीढियों के बारे में लिखिए ।

क) भाषा प्रयोगशाला के बारे में लिखिए ।

प्र.3) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दों में लिखिए । [10]

हिंदी अध्यापक के सामान्य तथा विशेष गुणों के बारे में लिखिए ।

प्र.4) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दों में लिखिए । [10]

हिंदी की अच्छी पाठ्यपुस्तक के आंतरिक तथा बाह्य गुणों (निकषों) के बारे में लिखिए ।

अथवा

हिंदी विषय की संरचना का अर्थ बताकर उसके प्रकार एवं लाभ के बारे में लिखिए ।

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester - III)Examination, November - 2016

PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT ENGLISH - II

(Paper - 6B-I)

Sub. Code : 67403

Day and Date : Monday, 28 - 11 - 2016

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m. **Total Marks : 35**

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer the following questions in one sentence: **[5]**

a) What is unit test?

b) Write the definition of curriculum.

c) Tell any one type of learning experiences.

d) Write any one problem faced by the teacher in teaching English.

e) What is the essential qualification of an English teacher?

Q2) Answer any two of the following in about 250 words: **[10]**

a) Explain the components of content analysis.

b) Write the professional growth and development of English teacher.

c) Write any five essential qualities of an english teacher.

Q3) Answer the following question in about 800words: **[10]**

How will you use effectively the different audio visual aids in teaching of english.

Q4) Answer the following question in about 800 words. **[10]**

What are the different types of evaluation? How will you evaluate a student of 6th standard using continuous comprehensive evaluation. (CCE)?

OR

Explain the criteria of a good textbook.

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2016
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT ONE PART - II
SANSKRIT (Paper - 6b - I)
Sub. Code : 67404

Day and Date : Monday, 28- 11 - 2016
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m. **Total Marks : 35**

Instructions : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer in one sentence: [5]

a) Write one difference between curriculum and syllabus.

b) What is formative evaluation.

c) Write the iteams of content analysis.

d) Write the examples of direct learning experience.

e) Write one essentiality of language laboratory.

Q2) Answer the following questions in brief (any two) [10]

a) Write with example the use of model for sanskrit prose teaching.

b) Write the structure of sanskrit language.

c) Write with examples the use of computer for sanskrit teaching.

Q3) Explain the role of sanskrit teacher for propogation and publicity of sanksrit subject. [10]

Q4) Write with examples the aspects of lesson planning for sanskrit subject. [10]

OR

Do the critical analysis of any one sanskrit textbook at the secondary level.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

अ) अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम यामधील एक फरक लिहा.

ब) साकारिक मूल्यमापन म्हणजे काय.

क) आशयविश्लेषणाचे घटक लिहा.

ड) प्रत्यक्ष अध्ययन अनुभवाची उदाहरणे लिहा.

इ) भाषा प्रयोगशाळेची एक आवश्यकता लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) संस्कृत गद्य अध्यापनासाठी प्रतिकृती याचा वापर सोदाहरण लिहा.

ब) संस्कृत विषयसंरचना लिहा.

क) संस्कृत अध्यापनासाठी संगणकाचा वापर सोदाहरण लिहा.

प्र.3) संस्कृत विषयाचा प्रचार व प्रसार यादृष्टीने संस्कृत शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) संस्कृत विषयासाठी पाठनियोजनाची अंगे सोदाहरण लिहा. [10]

किंवा

माध्यमिक स्तरावरील कोणत्याही एका पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2016
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT (Part - II)
Science (Paper - 6B - I)
Sub. Code : 67405

Day and Date : Monday, 28 - 11 - 2016
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m. **Total Marks : 35**

Instructions : 1) **Figures to the right indicate full marks.**
2) **The candidates who intend to write their answer in Marathi are advised to read the original question paper in english.**
3) **Answers of Q.3 & Q.4 should be given in 800 words each.**

Q1) Fill in the blanks with appropriate alternative and rewrite the sentences. [5]

i) For germination __________ is not essential.
   a) Air   b) Water
   c) Pressure   d) Soil

ii) Curd contains __________ acid.
   a) Tartaric   b) Lactic
   c) Citric   d) Acetic

iii) __________ is a non magnetic substance.
   a) Coppper   b) Nickel
   c) Iron   d) Cobalt

iv) Without taking part in the digestion process, __________ enhances the process of digestion.
   a) CO_2 b) H_2O
   c) Nucleotides   d) Enzymes

v) H.I.V. means __________
   a) Human Immuno deficiency virus
   b) Heart immuno deficiency virus
   c) Human institute of virus study
   d) Human immuno pulmonary virus

Q2) Write the answers of following questions in 250 words each. (any two) [10]

i) Illustrate specifications of any two instructional objectives of teaching science.

ii) Explain criteria of good science text book.

iii) Explain the objectives of science club.

Q3) Explain essential qualities of a science teacher which efforts do you take for your professional growth as a science teacher? [10]

Q4) What do you mean by year plan? Discuss different aspects of year plan. [10]

OR

Define unit plan. Prepare a unit plan for any one unit in science text book.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

i) बीजांकुरणासाठी ....ची आवश्यकता नसते.

अ) हवा ब) पाणी

क) दाब ड) माती

ii) दह्यामध्ये .... आम्ल असते.

अ) टार्टारिक ब) लॅक्टिक

क) सायट्रिक ड) ॲसेटिक

iii) .... हा पदार्थ अचुंबकीय आहे.

अ) तांबे ब) निकेल

क) लोखंड ड) कोबाल्ट

iv) खालीलपैकी .... मुळे पचन क्रियेत प्रत्यक्ष सहभाग न घेता पचनक्रियेला चालना मिळते.

अ) कार्बन डाय ऑक्साइड ब) पाणी

क) न्युक्लिओटाईडस् ड) विकर

v) H.I.V. म्हणजे ....

अ) ह्युमन इम्युनो डिफिसियन्सी व्हायरस

ब) हार्ट इम्युनो डिफिसियन्सी व्हायरस

क) ह्युमन इन्स्टिट्युट ऑफ व्हायरस

ड) ह्युमन इम्युनो पल्मोनरी व्हायरस

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

i) शास्त्राच्या वर्गअध्यापनाच्या कोणत्याही दोन उद्दिष्टांची स्पष्टीकरणे सोदाहरण लिहा.

ii) विज्ञानाच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष स्पष्ट करा.

iii) विज्ञान मंडळाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.3) विज्ञान शिक्षकाच्या अंगी आवश्यक असणारी गुणवैशिष्ट्ये कोणती? विज्ञान शिक्षक म्हणून स्वत:चा व्यावसायिक विकास साधण्यासाठी तुम्ही कोणते प्रयत्न कराल? [10]

प्र.4) वार्षिक नियोजन म्हणजे काय? वार्षिक नियोजनाचे विविध पैलू स्पष्ट करा. [10]

किंवा

घटक नियोजनाची व्याख्या सांगून विज्ञानातील कोणत्याही एका घटकासाठी घटक नियोजन आराखडा तयार करा.

OOO

B.Ed. (Semester - III) Examination, November - 2016
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT (Part - II)
COMMERCE (Paper - 6b - I)
Sub. Code : 67406

Day and Date : Monday, 28 - 11 - 2016
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m. **Total Marks : 35**

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the original questions in English.

Q1) Rewrite the sentence by choosing suitable alternative given below. [5]

i) ________is the last step of lesson plan.
   a) Recapitulation b) Previous knowledge
   c) Presentation d) Assignment

ii) Teacher should prepare the ________ before writing the unit test.
   a) Blue print b) Annual plan
   c) Lesson plan d) Analysis

iii) To create saving habit among student is ________ type of objective of class-room teaching.
   a) Knowledge b) Understanding
   c) Skill d) Attitude

iv) A_______ is the cheapest & reliable source of information for student & teacher.
   a) Work- book b) Teacher hand book
   c) Guide d) Text-book

v) Remedial teaching comes after ________.
   a) Evaluation b) Diagnostic test
   c) Annual examination d) Discussion

Q2) Answer the following questions in brief (at least 250 words) (any 2 out of 3) [10]

i) Which are the criteria of selecting good learning experiences?

ii) State the need of teaching aids in teaching commerce.

iii) Differentiate between curriculum & syllabus.

Q3) Answer the following question in about 800 words. [10]

What are the desirable qualities of an ideal commerce teacher? How will he develop himself as a teacher.

Q4) What are the criteria of a good text-book of commerce?Evaluate the text-book of commerce of XIth std. (800 words) [10]

OR

Why should a teacher prepare year plan, unit plan & daily lesson plan? Give objectives & specifications of any practice lesson in commerce you have taken during your training period.(800 words)

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. [5]

i) .... ही पाठ नियोजनाची शेवटची पायरी आहे.
अ) संकलन ब) पूर्वज्ञान
क) सादरीकरण ड) स्वाध्याय

ii) शिक्षकांनी घटक चाचणी लिहिण्यापूर्वी ....तयार केला पाहिजे.
अ) संविधान तक्ता ब) वार्षिक नियोजन
क) पाठ नियोजन ड) पृथ:करण

iii) 'विद्यार्थ्यांमध्ये बचतीची सवय निर्माण करणे' हे वर्ग अध्यापनाचे ....उद्दिष्ट आहे.
अ) ज्ञान ब) आकलन
क) कौशल्य ड) अभिवृत्ती

iv) विद्यार्थी आणि शिक्षकांना माहिती प्राप्त करण्यासाठी ....हा स्वस्त आणि विश्वासार्ह स्त्रोत आहे.
अ) कार्य पुस्तिका ब) शिक्षक हस्तपुस्तिका
क) मार्गदर्शिका ड) पाठ्यपुस्तक

v) .... नंतर उपचारात्मक अध्यापन येते.
अ) मूल्यमापन ब) नैदानिक चाचणी
क) वार्षिक परीक्षा ड) चर्चा

प्र.2) खाली प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2)(शब्दमर्यादा 250) [10]

i) चांगल्या अध्ययन - अनुभव निवडीचे निकष कोणते?
ii) वाणिज्य विषयाच्या अध्यापनात शैक्षणिक साधनांची गरज स्पष्ट करा.
iii) अभ्यासक्रम आणि पाठ्यक्रमातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

वाणिज्य शिक्षकांच्या अंगी कोणते गुण अपेक्षित आहेत? शिक्षक म्हणून त्याला स्वत:चा विकास कसा करता येईल?

प्र.4) वाणिज्याच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते ? इयत्ता 11 वी च्या ' व्यापार संघटन' या पाठ्यपुस्तकाचे परीक्षण करा (शब्दमर्यादा 800) [10]

किंवा

शिक्षकाने वार्षिक नियोजन, घटक नियोजन व दैनंदिन पाठ नियोजन का केले पाहिजे? प्रशिक्षण काळात तुम्ही घेतलेल्या कोणत्याही एका वाणिज्य पाठाची उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणे लिहा. (शब्दर्मादा 800)

OOO

2015-16

6b-II

17

O - 107

Total No. of Pages : 12

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2016

Pedagogy of School Subject

MATHEMATICS (Part - II) (Paper - II)

Sub. Code : 67407

Day and Date : Tuesday, 29 - 11 - 2016 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right side indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.
4) Answer the question no. 3 and 4 in 800 words.

Q1) Choose the correct alternative. [5]

i) The name given to any concrete or abstract thing is called ______.

a) fact b) term

c) concept d) rule

ii) Formula for volume of cone is _________.

a) $\pi r^2 h$ b) $\frac{\pi r^2 h}{2}$

c) $\frac{\pi r^3 h}{3}$ d) $\frac{\pi r^2 h}{3}$

iii) Which of the following is not the aspect of unit planning?

a) What to teach b) When to teach

c) Why to teach d) How to teach

iv) Which of the following is not the principle of curriculum construction?

a) Teacher centered b) Child centered

c) Usability d) Experimentation

v) In Algebra instead of number _____are used.

a) Hypothesis b) Theorem

c) Letter d) Rule

P.T.O.

Q2) Answer the following questions in 250 words. (any two) [10]

a) Explain the role of Mathematics teacher.

b) How will you organize mathematics club in your school?

c) Suggest some programmes for the professional development of Mathematics teacher.

Q3) Distinguish between curriculum and syllabus and write the qualities of good Mathematics text book. [10]

Q4) What is meant by diagnostic test and remedial teaching? Why teacher should use diagnostic test for teaching Mathematics. [10]

OR

Explain the concept 'Ratio and proportion'. Which difficulties are faced while teaching the concept of ratio and proportion? How will you solve it.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क्र. 3 व 4 ची उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) मूर्त किंवा अमूर्त बाबीला दिलेले नाव म्हणजे .... होय.

अ) तथ्य ब) संज्ञा

क) संकल्पना ड) नियम

ii) शंकूच्या घनफळाचे सूत्र .... आहे.

अ) $\pi r^2 h$ ब) $\frac{\pi r^2 h}{2}$

क) $\frac{\pi r^3 h}{3}$ ड) $\frac{\pi r^2 h}{3}$

iii) खालीलपैकी कोणते घटक नियोजनाचे अंग नाही?

अ) काय शिकवायचे　　ब) केव्हा शिकवायचे

क) का शिकवायचे　　ड) कसे शिकवायचे

iv) खालीलपैकी कोणते अभ्यासक्रम रचनेचे तत्त्व नाही?

अ) शिक्षककेंद्रीतता　　ब) विद्यार्थिकेंद्रीतता

क) उपयोगिता　　ड) प्रायोगिकता

v) बीजगणितात संख्येऐवजी .... चा वापर केला जातो.

अ) परिकल्पना　　ब) सिध्दांत

क) अक्षर　　ड) नियम

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [10]

अ) गणित शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) तुम्ही तुमच्या शाळेत गणित मंडळाचे संघटन कसे कराल?

क) गणित शिक्षकांच्या व्यावसायिक विकासासाठी कांही उपक्रम सुचवा.

प्र.3) अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम यातील फरक स्पष्ट करा. व चांगल्या गणिताच्या पाठ्यपुस्तकाचे गुणविशेष लिहा. [10]

प्र.4) नैदानिक चाचणी व उपचारात्मक अध्यापन म्हणजे काय? शिक्षकाने गणिताच्या अध्यापनासाठी नैदानिक चाचणीचा वापर का केला पाहिजे? [10]

किंवा

गुणोत्तर व प्रमाण या संकल्पना स्पष्ट करा. गुणोत्तर व प्रमाण या संकल्पनांचे अध्यापन करताना कोणत्या अडचणी येतात? त्या तुम्ही कशा सोडवाल.

⊖⊖⊖

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2016
EDUCATION (Paper - 6b-II)
Pedagogy of School Subject History
Sub. Code : 67408

Day and Date : Tuesday, 29 - 11 - 2016 Total Marks : 35

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.

Q1) Choose the correct alternatives. [5]

i) ____ is main function of a teacher.

a) supervision b) teaching

c) evaluation d) observation

ii) _____ is the founder of models of teaching.

a) Bruce Joycee and Marsha wail

b) Marshall and Robbin

c) Ausuybel D.P.

d) Jerom brunerand Jacklin and Goodnow

iii) History teacher should complete continously ______ types of training.

a) pre-service b) In-service

c) service d) post-service

iv) The first world war was strated in ______.

a) 1912 b) 1913

c) 1914 d) 1915

v) Teacher should prepare the _____ before writing the unit test.

a) annual plan b) lessonplan

c) analysis d) blue-print

Q2) Answer the following questions in about 250 words. (any two) [10]

a) Give the various aspects of lesson plan.

b) Which factors are considered to prepare blue print

c) Write the five maha-vratas give by vardhaman mahaveer.

Q3) What qualities are essntial to be come a good teacher of history (800 words) [10]

Q4) What are the criteria of good text-book? Examine any of the text-books that you have. studied. (800 words) [10]

OR

What is meant by curriculum? State the principles of construction of curriculum.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तर लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) शिक्षकाचे प्रमुख कार्य .... आहे.

अ) पर्यवेक्षण ब) अध्यापन

क) मूल्यमापन . ड) निरीक्षण

ii) .... हे अध्यापन प्रतिमाने जनक आहेत.

अ) ब्रुस जॉईस आणि मार्शा वील ब) मार्शल आणि रॉबीन

क) आसुवेल डी. पी. ड) जेरॉम ब्रुनर आणि जॅकलिन गुडनाऊ

iii) इतिहास शिक्षकाने सातत्याने .... प्रशिक्षण पूर्ण करणे आवश्यक असते.

अ) सेवापूर्ण ब) सेवांतर्गत .

क) सेवा ड) सेवानंतर

29-11-2016

iv) .... साली पहिले महायुध्द सुरू झाले.

अ) 1912 ब) 1913

क) 1914 ड) 1915

v) शिक्षकांनी घटकचाचणी लिहण्यापूर्वी .... तयार केले पाहिजे.

अ) बार्षिक नियोजन ब) पाठनियोजन

क) पृथ्यकरण ड) संविधानतक्ता

प्र.2) खालील प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) पाठ टाचणातील विविध अंगे सांगा.

ब) संविधान तक्ता तयार करताना कोणकोणत्या बाबीचा विचार कराल.

क) वर्धमान महावीरांनी सांगितलेली पंचमहाव्रते लिहा.

प्र.3) इतिहासाचा चांगला शिक्षक होण्यासाठी कोणकोणत्या गुणांची आवश्यकता आहे (800 शब्दांत)[10]

प्र.4) इतिहासाच्या चांगल्या पाठ्य पुस्तकाचे निकष कोणते? तुम्ही अभ्यासलेल्या एका पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण कसे कराल? (800 शब्दांत) [10]

किंवा

अभ्यासक्रम म्हणजे काय? अभ्यासक्रम रचनेची तत्वे सांगा. (800 शब्दांत)

⊖⊖⊖

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2016
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT (Paper - 6b - II)
Geography Methodology
Sub. Code : 67409

Day and Date : Tuesday, 29 - 11 - 2016 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m to 12.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidate who intend to write their answers in marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Choose the correct alternatives. [5]

i) GIS stands for ______

a) Geographical Instant System

b) Geographical Information System

c) Geographical Island System

d) Geographical Input System

ii) Interview is fundamentally a process of _________ reaction.

a) Political b) Cultural

c) Social d) Educational

iii) _______ is the founder of concept attainment model.

a) David Asubel b) Richard Sachman

c) Jorom Bruner d) Hilda-taba.

iv) About 80% Geographical knowledge got by ___________

a) Maps b) Globes

c) Magazins d) Pictures

v) _______is the founder of project method.

a) Harbartson b) John Dewey

c) Makinder d) Kelpatric

10]

Q2) Write answer in 250 words (any 2 out of 3)

a) What are the qualities of Ideal Geography teacher?

b) Explain the merit and demerits of comparative method.

c) Give the definition of museum. and explain the merit and demerits of geography museum.

[10]

Q3) Write answer the following question in 800 words:

Which are the various methods in teaching geography? Explain the laboratory method in detail.

[10]

Q4) Write answer the following question in 800 words:

Explain the meaning, nature and importance of GIS (Geographical Information system) & GPS (Geographical positioning system)

OR

Explain various causes of Enivironmental degradation. Give the causes of Air pollution. [10]

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) ज्या उमेदवारांना मराठीतून उत्तरे लिहावयाची आहेत. त्यांनी मुळ इंग्रजीतील प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) G.I.S.(जी.आय.एस.) लाँगफॉर्म ....

अ) जिऑग्राफिकल इन्स्टंट सिस्टिम.

ब) जिऑग्राफिकल इनफॉरमेशन सिस्टिम

क) जिऑग्राफिकल आयलॅंड सिस्टिम

ड) जिऑग्राफिकल इनपूट सिस्टिम

ii) मुलाखत ही मुलरूपाने .... आंतरक्रियेची प्रक्रिया आहे.

अ) राजकीय ब) सांस्कृतिक

क) सामाजिक ड) शैक्षणिक

iii) ....हा संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचा उद्गाता आहे.

अ) डेव्हिड आसुबेल ब) रिचर्ड सचमन

क) जेरोम ब्रुनर ड) हिल्डा टाबा

iv) भूगोलाच्या ज्ञानापैकी सुमारे 80% टक्के ज्ञान ....मार्फत मिळू शकते.

अ) नकाशा ब) पृथ्वीगोल

क) मासिके ड) चित्रे

v) .... हा प्रकल्प पध्दतीचा मार्गदर्शक तत्त्ववेत्ता आहे.

अ) हर्बाटसन ब) जॉन ड्युई

क) मॅकिन्डर ड) किलपॅट्रिक

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणत्याही 2) शब्दमर्यादा - 250. [10]

अ) भूगोल शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये कोणती ?

ब) भूगोलाच्या तुलनात्मक पध्दतीचे फायदे - तोटे स्पष्ट करा.

क) भूगोल वस्तुसंग्रहालयाची व्याख्या सांगून भूगोल वस्तुसंग्रहालयाचे फायदे - तोटे स्पष्ट करा.

प्र.3) खाली दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दांत लिहा. [10]

भूगोल अध्यापनाच्या विविध पध्दती कोणत्या ? प्रयोगशाळा पध्दतीचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.4) खाली दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दांत लिहा. [10]

जी.आय.एस व जी.पी.एस. प्रणालींचा अर्थ, स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.

किंवा

पर्यावरण अवनतीची विविध कारणे स्पष्ट करा व हवा प्रदुषणाची कारणे सांगा.

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2016
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT ECONOMICS
(Paper - 6B-II)
Sub. Code : 67410

Day and Date : Tuesday, 29 - 11 - 2016 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Candidates who intend to write their answer in marathi are adivised to read original question in English.*

Q1) Match the colum A with B. [5]

	A		B
i)	Print resources	a)	Radio
ii)	Audio aids	b)	Discover and analyse difficulties.
iii)	Visual aids	c)	Computer
iv)	Direct learning experience	d)	Picture
v)	Diagnostic test	e)	Work book
		f)	Visit to Bank

Q2) Write note in 250 wrods (any 2 out of 3) [10]

a) Explain any five characteristics of good text book of Economics.

b) Explain the types of Evaluation.

c) Explain the Importance of computer in teaching-learning processes.

Q3) What are the qualification and qualities of a good Economics teacher? What is its contribution to professional competencies of the teacher? (800 words).[10]

Q4) How are unit plan and year plan useful for a economics teacher? (800 wrods). [10]

OR

What is structure of subject? Explain various types of subject structure related to economics. (800 wrods)

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) जोड्या लावा. [5]

अ	ब
i) छापिल स्त्रोत	अ) रेडिओ
ii) श्राव्य साधने	ब) समस्यांचा शोध आणि विश्लेषण
iii) दृक साधने	क) संगणक
iv) प्रत्यक्ष अध्ययन अनुभव	ड) चित्र
v) निदानात्मक चाचणी	इ) कार्य पुस्तिका
	फ) वँकेस भेट

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) (शब्द पर्यादा 250) [10]

अ) अर्थशास्त्राच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाची कोणतीही पाच गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) मूल्यमापनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

क) अध्ययन – अध्यापन प्रक्रियेतील संगणकाचा उपयोग स्पष्ट करा.

प्र.3) चांगल्या अर्थशास्त्र शिक्षकाची अर्हता व गुणवैशिष्ट्ये कोणती, ते सांगून व्यावसायिक प्राविण्य पातळी गाठण्यासाठी त्याचा किती सहभाग आहे ते स्पष्ट करा. (शब्द मर्यादा 800 शब्द) [10]

प्र.4) अर्थशास्त्र शिक्षकास घटक नियोजन व वार्षिक नियोजन कसे उपयुक्त ठरते? (शब्द मर्यादा 800 शब्द) [10]

किंवा

विषयाची संरचना म्हणजे काय? ते सांगून अर्थशास्त्र शिक्षणामध्ये उपयोगात येणारे संरचनेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. (शब्द मर्यादा 800 शब्द)

⊖⊖⊖

Course - 66-II

Seat No.	

B. Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, April - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT MATHEMATICS
(Paper - 66-II)
Sub. Code : 67407

Day and Date : Saturday, 29 - 04 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English**
4) **Answer the question No. 3, and 4 in 800 words.**

Q1) Choose the correct alternative : **[5]**

i) Which of the following is not an example of surds?

a) $\sqrt{6}$ b) $\sqrt{8/3}$

c) $5\sqrt{5}$ d) $\sqrt{9+\sqrt{3}}$

ii) Algebra means the generalization of ______________.

a) Geometry b) Arithmetic

c) Statistics d) Trigonometry

iii) Systematic collection of different principles is called _________.

a) Fact b) Rule

c) Formula d) Theorem

iv) In the unit planning 'What to teach' means __________.

a) Content b) objectives

c) Learning experienced d) Evaluation

v) An outline of the course of the study to be completed in fixed time is called ______________.

a) Curriculum b) Text Book

c) Syllabus d) Work Book

P.T.O.

Q2) Answer the following questions in 250 words (any two) : [10]

i) Explain the modern trends of curriculum construction.

ii) Explain the concept of pedagogical content knowledge.

iii) What are the qualities of good Mathematics teacher?

Q3) What is meant by structure? Prepare the structure of Mathematics as a subject. [10]

Q4) Examine critically Mathematics text book of 6th standard. [10]

OR

What is meant by Year planning and unit Planning? Explain the different stages of preparing unit test of Mathematics.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क्रमांक 3, व 4 यांची उत्तरे प्रत्येकी 800 शब्दात लिहा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) खालीलपैकी कोणते करणीचे उदाहरण नाही?

अ) $\sqrt{6}$ ब) $\sqrt{8/3}$

क) $5\sqrt{5}$ ड) $\sqrt{9+\sqrt{3}}$

ii) बीजगणित म्हणजे .... चे सामान्यरुप होय.

अ) भूमिती ब) अंकगणित

क) संख्याशास्त्र ड) त्रिकोणमिती

iii) विविध तत्त्वांचे पद्धतशीरपणे केलेले संकलन म्हणजे .... होय.

अ) तथ्य ब) नियम

क) सूत्र ड) सिध्दांत

iv) घटक नियोजनात 'काय शिकवायचे' म्हणजे ....होय.

अ) पाठ्यवस्तू ब) उद्दिष्ट

क) अध्ययन अनुभव ड) मूल्यमापन

v) निश्चित कालावधीत पूर्ण करावयाचा विषयाच्या अभ्यासाचा आराखडा म्हणजे......होय.

अ) अभ्यासक्रम ब) पाठ्य पुस्तक

क) पाठ्यक्रम ड) कार्यपुस्तक

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [10]

i) अभ्यासक्रम रचनेचे नवीन विचार प्रवाह स्पष्ट करा.

ii) अध्यापनशास्त्रीय आशयज्ञानाची संकल्पना स्पष्ट करा.

iii) चांगल्या गणित शिक्षकाचे गुण विशेष कोणते?

प्र.3) संरचना म्हणजे काय? गणित विषयाची संरचना तयार करा. [10]

प्र.4) गणित विषयाच्या इयत्ता 6 वीच्या पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. [10]

किंवा

वार्षिक नियोजन व घटक नियोजन म्हणजे काय? गणित विषयाची घटक चाचणी तयार करण्याच्या विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.

B. Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, April - 2017
PADAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - HISTORY (Paper - 6b-2)
Sub. Code : 67408

Day and Date : Saturday, 29 - 04 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answer in Marathi are advised to read the original questions in English**

Q1) Match the pairs : **[5]**

	'A' Group		'B' Group
i)	Nalanda University	a)	Bihar
ii)	Dandi March	b)	Akbar
iii)	Azad Radio	c)	Herototus
iv)	Father of History	d)	Usha Mehta
v)	Din-E-Elaahi	e)	Gujrat
		f)	Punjab

Q2) Answer the following questions in 250 words (any two) : **[10]**

i) Explain the functions of history teachers organization.

ii) Write the characterstics of history teacher.

iii) Explain the benefits of year Planning.

Q3) Answer the following question in 800 words. **[10]**

What is mean by lesson planning? Explain the steps of history subject lesson plan.

29·4·2017

Q4) Answer the following question in 800 words. [10]

What is mean by content-cum methodology? Explain the factors included in history content cum methodology?

OR

What is mean by structure? Explain the structure of history subject.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) जोड्या जुळवा [5]

'अ' गट	'ब' गट
i) नालंदा विद्यापीठ	अ) बिहार
ii) दांडी यात्रा	ब) अकबर
iii) आझाद रेडिओ	क) हिरोटोटस्
iv) इतिहासाचा जनक	ड) उषा मेहता
v) दिन-ए-इलाही	इ) गुजरात
	फ) पंजाब

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

i) इतिहास शिक्षक संघटनेची कार्ये स्पष्ट करा.

ii) इतिहास शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.

iii) वार्षिक नियोजनाचे फायदे स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

पाठनियोजन म्हणजे काय? इतिहास विषयाच्या पाठटाचणाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

आशययुक्त अध्यापन पध्दती म्हणजे काय? इतिहास आशययुक्त अध्यापनपध्दतीमध्ये समाविष्ट घटक स्पष्ट करा.

किंवा

संरचना म्हणजे काय? इतिहास विषयाची संरचना स्पष्ट करा.

ಌಌಌ

B. Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, April - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT (Part - II)
Geography Methodology (Paper - 6b-II)
Sub. Code : 67409

Day and Date : Saturday, 29 - 04 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the original questions in English.**

Q1) Choose the correct alternatives : [5]

i) _______is the Geographical Institution is working on international level.
   a) State level geography teacher corporation
   b) Indian Institute of Geographers
   c) Geography teacher organization
   d) Maharashtra Geography parishad, Pune

ii) Action research is a type of _________Research.
   a) Fundamental b) Experiemental
   c) Applied d) Survey

iii) ________is the founder of Inquiry training model.
   a) Richard sachman b) Jorom Bruner
   c) David Asubel d) Hilda-taba

iv) _________book written by Jerman Geographical scientist Alexanderven Humbolt.
   a) Political Geography b) Geography of Europe
   c) Ardkundé d) Cosmos

v) ______is the innovative practices in teaching Geography.
   a) Environmental teaching b) Group teaching science
   c) Learning and teaching d) Discussion

P.T.O.

Q2) Write answer in 250 words (any two out of three) : [10]

i) What is mean by unit-test? State the good-criteria of unit-test.

ii) What is the good qualities of Geography teacher?

iii) What is mean by model? Explain the steps of inquiry training model.

Q3) Write answer the following question in 800 words : [10]

Which are the useful things put in the exhibition of Geography teaching? State the importance of Exhibition.

Q4) Write answer the following question in 800 words : [10]

Which are the teacher and student centered methods in teaching Geography? Explain the project method in detail.

OR

Explain the meaning and importance of GIS & GPS Techniques in teaching Geography.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) ज्या उमेदवारांना मराठीतून उत्तरे लिहावयाची आहेत त्यांनी मुळ इंग्रजीतील प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) .... ही आंतरराष्ट्रीय स्तरावर काम करणारी भूगोल संस्था आहे.

अ) स्टेट लेव्हल जिऑग्राफी टिचर कार्पोरेशन

ब) इंडियन इस्टिट्युट ऑफ जिऑग्राफर्स

क) जिऑग्राफी टिचर्स ऑरगनॉयझेशन

ड) महाराष्ट्र जिऑग्राफी परिषद, पुणे

ii) कृतिसंशोधन हा एक .... संशोधनाचा प्रकार आहे.

अ) मूलभूत ब) प्रायोगिक

क) उपयोजित ड) सर्वेक्षण

iii) .... हा पृच्छा प्रशिक्षण प्रतिमानाचा उद्गाता आहे.

अ) रिचर्ड सचमन ब) जेरोम ब्रुनर

क) डेव्हिड आसुबेल ड) हिल्डा ढाबा

iv) जर्मन भूगोल शास्त्रज्ञ अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट यांनी .... हा ग्रंथ लिहला.

अ) राजकीय भूगोल ब) युरोपचा भूगोल

क) अर्डकुंडे ड) कॉसमॉस

v) .... हा भूगोल अध्यापनाचा नवोपक्रम आहे.

अ) पर्यावरण अध्यापन ब) सांघिक अध्यापन शास्त्र

क) अध्ययन आणि अध्यापन ड) चर्चा

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही 02) शब्दमर्यादा 250. [10]

i) घटक चाचणी म्हणजे काय? चांगल्या घटक चाचणीचे निकष सांगा.

ii) भूगोल शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये कोणती?

iii) प्रतिमान म्हणजे काय? पृच्छा प्रशिक्षण प्रतिमानाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.3) खाली दिलेल्या प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दांत लिहा. [10]

भूगोल प्रदर्शनामध्ये कोणकोणत्या वस्तू मांडणे आवश्यक असते? भूगोल प्रदर्शनाचे महत्व सांगा.

प्र.4) खालील दिलेल्या प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दांत लिहा. [10]

भूगोलाच्या शिक्षक व विद्यार्थी केंद्रीत पध्दती कोणत्या? प्रकल्प पध्दतीचे सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

भूगोल अध्यापनातील जी.आय.एस. व जी.पी.एस. कार्यप्रणालींचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा.

ᏰᏰᏰ

B. Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, April - 2017
PADAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - ECONOMICS
Sub. Code : 67410

Day and Date : Saturday, 29 - 04 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answer in Marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Choose the correct alternatives : **[5]**

i) __________is the most effective learning experience.

a) Verbal b) Direct learning experience

c) Indirect learning experience d) Non Verbal

ii) _______is the last step of lesson plan.

a) Recapitulation b) Previous knowledge

c) Presentation d) Assignment

iii) _________ are the methods followed for syllabus farming.

a) Circular, centric, factorial

b) Triangular, quadrilateral and concentric

c) Factoral, concentric and line method

d) All above

iv) Teacher should prepare the _________ before remedial teaching.

a) Annual examination b) Evaluation

c) Diagnostic test d) Discussion session

v) Economics teacher should complete continuously______type of training.

a) Pre service b) Post service

c) In service d) service

P.T.O.

Q2) Write note in 250 words (any two out of three) : [10]

i) Learning Resources - Audio Visual Aids.

ii) Structure of Economics.

iii) Diagnostic test and remedial teaching.

Q3) What are the desirable qualities of a economics teacher? How will be develop himself as a economics teacher (800 words). [10]

Q4) What are the criteria of a good text book? With the help of these criteria, how will you critically analyse the text book of economics of IX standard. (800 words). [10]

OR

What is meant by unit plan? Which things you will take into consideration while making unit plan? (800 words).

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय लिहा. [5]

i) .... अध्ययन अनुभव हे जास्त प्रभावी आहे.

अ) शाब्दिक ब) प्रत्यक्ष अध्ययन अनुभव

क) अप्रत्यक्ष अध्ययन अनुभव ड) अशाब्दिक

ii) .... ही पाठ नियोजनाची शेवटची पायरी आहे.

अ) संकलन ब) पूर्वज्ञान

क) सादरीकरण ड) स्वाध्याय

iii) पाठ्यक्रमाची रचना .... पध्दतीने केली जाते.

अ) वर्तुळाकार, केंद्रिय, घटक ब) त्रिकोणीय, चौकोनीय, समकेंद्री

क) घटक, समकेंद्री आणि रेषीय पध्दती ड) वरील सर्व

iv) शिक्षकानी उपचारात्मक अध्यापना पूर्वी .... तयार केले पाहिजे.

अ) वार्षिक परीक्षा ब) मूल्यमापन

क) निदान कसोटी ड) चर्चा सत्र

v) अर्थशास्त्र शिक्षकांनी सातत्याने .... प्रशिक्षण पूर्ण करणे आवश्यक असते.

अ) सेवा पूर्व ब) सेवा नंतर

क) सेवांतर्गत ड) सेवा

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) (शब्द मर्यादा 250) : [10]

i) अध्ययन स्त्रोत – दृक श्राव्य साधने.

ii) अर्थशास्त्र संरचना

iii) नैदानिक चाचणी आणि उपचारात्मक अध्यापन.

प्र.3) अर्थशास्त्र शिक्षकाच्या अंगी कोणते गुण अपेक्षित आहेत? शिक्षक म्हणून त्याला स्वतःचा विकास कसा करता येईल (शब्द मर्यादा 800 शब्द) [10]

प्र.4) चांगल्या पाठयपुस्तकाचे निकष कोणते? इयत्ता 9 वी च्या अर्थशास्त्र पाठयपुस्तकाचे त्या निकषांच्या आधारे चिकित्सक परीक्षण करा. (शब्द मर्यादा 800 शब्द) [10]

किंवा

घटक नियोजन म्हणजे काय? घटक नियोजन करताना कोणकोणत्या गोष्टींचा विचार कराल. (शब्द मर्यादा 800 शब्द)

course = 6b - I

Seat No.	

B.Ed. (Semester - III) Examination, April - 2017
मराठी अध्यापन पध्दती सत्र - 3
Sub. Code : 67401

Day and Date : Friday, 28 - 04 - 2017 — Total Marks : 35

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा. [5]

i) अध्यापन यशस्वी करण्यासाठी ....हे शिक्षकांना वरदान ठरले आहे.

(लेखन / शैक्षणिक साधन / निवेदन / भाषण)

ii) माणूस आपल्या मनातील, विचारांचे जे प्रकटीकरण करतो. त्याला ....म्हणतात.

(आत्मनिवेदन / आत्मशोधन / आत्मचिंतन / आत्मानुभूती)

iii) वार्ताफलक हा शाळेचा ....असतो.

(फोटो / स्लाईड / चित्र / आरसा)

iv) ....हा भाषेचा आत्मा असतो.

(स्वर/व्यंजन/ रसोत्कटता/ व्याकरण)

v) ....द्वारे विद्यार्थ्यांना जास्तीत जास्त इंद्रियानुभव प्राप्ती होते.

(दृक साधने / श्राव्यसाधने / भाषा प्रयोगशाळा / दृक-श्राव्यसाधने)

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

i) दृक साधन म्हणजे काय ? मराठीच्या अध्यापनात कोणकोणती दृक साधने वापरता येतात?

ii) घटक चाचणी नियोजन करताना तुम्ही कोणती दक्षता घ्याल ?

iii) मराठी विषय संरचनेचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) मराठी विषय शिक्षकाच्या अंगी असणारे गुण सांगून इतर शिक्षकांपेक्षा त्याचे वेगळेपण स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) चांगल्या पाठ्यपुस्तकाची लक्षणे सांगून कोणत्याही एका इयत्तेच्या पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. [10]

किंवा

अध्ययन अनुभव म्हणजे काय ते सांगून तुम्ही विविध अध्ययन अनुभव कसे द्याल ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, April - 2017
हिंदी अध्यापन पध्दति (Paper - 6B1)
शालेय स्तर पर हिंदी भाषा का अध्यापन शास्त्रीय ज्ञान
Sub. Code : 67402

Day and Date : Friday, 28 - 04 - 2017 Total Marks : 35

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य है।

2) दाई ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते है ।

प्र.1) उचित जोडियाँ लगाइए। [5]

i) अध्यापक व्यावसायिक पात्रता बढाने के उपाय — अ) अध्ययन में छात्रों के पिछडेपन की जानकारी तथा विश्लेषण ।

ii) दृश्य साधन — ब) हिंदी परिचर्चा, पुनर्बोधनात्मक प्रशिक्षण

iii) पाठ्यक्रम — क) फलक

iv) हस्तपुस्तिका — ड) वह विषय-सामग्री जिसे एक कक्षा के छात्रों को निश्चित समय में पढाना ।

v) निदानात्मक कसौटी — इ) अध्यापक को अध्यापन कार्य में मदद एवं मार्गदर्शन ।

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर 250 शब्दो में लिखिए। [10]

अ) श्राव्य साधनों के बारे में लिखिए ।

ब) संरचना की संकलपना बताते हुए उसके प्रकार कौन-कौन से है? स्पष्ट कीजिए ।

क) भाषा प्रयोगशाला के बारे में लिखिए ।

प्र.3) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दो में लिखिए। [10]

हिंदी की अच्छी पाठ्यपुस्तक के आंतरिक तथा बाह्य गुणों (निकषों) के बारे में लिखिए।

प्र.4) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दो में लिखिए । [10]

हिंदी अध्यापक के सामान्य तथा विशेष गुणों के बारे में लिखिए ।

अथवा

पाठ नियोजन के लाभ बताकर पाठ की सीढियाँ स्पष्ट कीजिए ।

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, April - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT ENGLISH - II (Paper - 6b - I)
Sub. Code : 67403

Day and Date : Friday, 28 - 04 - 2017

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m. **Total Marks : 35**

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures on the right side indicate marks.

Q1) Choose the correct alternative and write it. [5]

i) In evaluation ________plays an important role.

a) Objectives

b) Unit test

c) Blue Print

d) Questions

ii) T.V. is ________aid.

a) An audio

b) A Visual

c) An Audio-Visual

d) Electronic

iii) Essential qualification for an English teacher in secondary school is _____

a) S.S.C.D.Ed.

b) B.A.

c) B.A.B.Ed.

d) M.A.B.Ed.

iv) Diagnostic testing is a prerequisite to ________ teaching.

a) Daily

b) Team

c) Remedial

d) Group

v) Content is ________ aspect of teaching unit.

a) Why

b) What

c) Where

d) How

Q2) Answer any two of the following in about 250 words. **[10]**

a) What are the essential qualifications and qualities of an English teacher?

b) Describe the types of learning experiences.

c) How English language laboratory is useful to English teacher

Q3) Answer the following question in about 800 words. **[10]**

Why does a teacher need to prepare 'Year Plan'? Which considerations will you bear in mind while planning a 'Year Plan'?

Q4) Answer the following questions in about 800 words. **[10]**

What is unit test? Explain how will you construct it?

OR

What are the criteria of a good curriculum and a good text book of English?

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, April - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT ONE (Part - II) SANSKRIT
(Paper - 6b - I)
Sub. Code : 67404

Day and Date : Friday, 28 - 04 - 2017

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m. **Total Marks :35**

Instructions : 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer in one sentence. [5]

i) Write definition of content analysis.

ii) What is curriculum?

iii) What is syllabus?

iv) Write definition of unit plan.

v) Write the tools of summative evaluation.

Q2) Answer the following questions in brief (any two) [10]

i) Write with example the use of Radio for sanskrit teaching.

ii) Write with example the use of pictures and charts for sanskrit poetry teaching.

iii) Write the aspects of lesson planning.

Q3) What is structure? Write any two way the structure of sanskrit language.[10]

Q4) Do the critical analysis of any one sanskrit textbook at the secondary level.[10]

OR

Explain the qualitative features of sanskrit teacher.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) आशयविश्लेषणाची व्याख्या लिहा.

ii) अभ्यासक्रम म्हणजे काय?

iii) पाठ्यक्रम म्हणजे काय?

iv) घटकनियोजन व्याख्या लिहा.

v) आकारिक मूल्यमापनाची साधने लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

i) संस्कृत अध्यापनासाठी रेडिओचा उपयोग सोदाहरण लिहा.

ii) संस्कृत काव्य अध्यापनासाठी चित्रे व तक्ते यांचा वापर सोदाहरण लिहा.

iii) पाठनियोजनाची अंगे लिहा.

प्र.3) संरचना म्हणजे काय? कोणत्याही दोन प्रकारे संस्कृत विषय संरचना लिहा. [10]

प्र.4) माध्यमिक स्तरावरील कोणत्याही एका संस्कृत पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. [10]

किंवा

संस्कृत शिक्षकाची आवश्यक गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

OOO

B.Ed. (Part -II) (Semester - III) (Revised) Examination, April - 2017

SCIENCE

Pedagogy of School Subject (Paper - 6b-I)

Sub. Code : 67405

Day and Date : Friday, 28 - 04 - 2017

Total Marks : 35

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidate who intend to write their answers in Marathi are advised to read original question in English.
4) Answer question No. 3 & 4 in 800 words each.

Q1) Match the pairs: [5]

'A' Group		'B' Group	
i)	Curriculum	a)	Application of knowledge
ii)	Syllabus	b)	Effective teaching
iii)	Text - book	c)	Programmed learning.
iv)	Handbook	d)	Part of curriculum
v)	Workbook	e)	Concentric approach
		f)	Teacher of teachers

Q2) Answer the following questions in 250 words (any two) [10]

i) Explain objectives, activities and organisation of science - club.

ii) How will you equip science laboratory?

iii) What is meant by structure? Explain types of science structure.

Q3) What are criteria of good text - book of science ? With the help of these criteria how will you analyse the text - book of science of 7th standard? [10]

Q4) What is essential qualification and qualities of science teacher? How the science teacher will attain professional development. [10]

OR

What is meant by unit plan? Which things you will take into consideration while making unit plan?

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य जोड्या जुळवा. [5]

'अ' गट		'ब' गट	
i)	अभ्यासक्रम	अ)	ज्ञानाचे उपयोजन
ii)	पाठ्यक्रम	ब)	प्रभावी अध्यापन
iii)	पाठ्यपुस्तक	क)	क्रमान्वित अध्ययन
iv)	हस्तपुस्तिका	ड)	अभ्यासक्रमाचा भाग
v)	कार्यपुस्तिका	ई)	समकेंद्री दृष्टिकोन
		फ)	शिक्षकाचा शिक्षक

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

i) विज्ञान मंडळाची उद्दिष्टे, कृती आणि संघटना स्पष्ट करा.

ii) विज्ञान प्रयोगशाळा तुम्ही कशी सुसज्ज कराल ?

iii) संरचना म्हणजे काय? विज्ञान संरचनेचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) विज्ञानाच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? त्या निकषांच्या आधारे इयत्ता 7 वी च्या विज्ञान पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण कसे कराल ? [10]

प्र.4) विज्ञान शिक्षकाची आवश्यक पात्रता व गुणवैशिष्ट्ये कोणती? विज्ञान शिक्षकास आपला व्यावसायिक विकास कसा साधता येईल? [10]

किंवा

घटक नियोजन म्हणजे काय? घटक नियोजन करताना तुम्ही कोणकोणत्या गोष्टींचा विचार कराल?

OOO

B.Ed. (Semester - III) Examination, April - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT PART - II
COMMERCE METHODOLOGY (Paper - 6b-I)
Sub. Code : 67406

Day and Date : Friday, 28 - 04 - 2017

Time : 02.00 p.m. to 05.00 p.m. **Total Marks : 35**

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the original questions in English.**

Q1) Rewrite the sentence by choosing suitable alternative given below. [5]

i) Whatever teach with in a period how to teach by which method is planning means _______ planning.

a) Unit

b) Lesson

c) Year

d) Monthly

ii) _______ is educational audiovisual aid.

a) Black - board

b) Picture

c) Radio

d) Television

iii) Blue print is the part of _________ planning.

a) Text-book

b) Manuscript

c) Timetable

d) Unit test

iv) The word 'Diagnosis' in diagnostic testing is related to the ______ field.

a) Management

b) Medical Science

c) Social Science

d) Environment

v) Chart reading activity is related to ______ objective.

a) Knowledge

b) Understanding

c) Application

d) Skill

Q2) Answer the following questions in brief (at least 250 words) (any 2 out of 3)[10]

i) Explain the principles of constructing curriculum of commerce subject.

ii) How will you use computer resources in commerce teaching?

iii) Explain the types of structure of subject.

Q3) What are the desirable qualities of an ideal commerce teacher? How will he develop himself as a teacher (800 words) **[10]**

Q4) Why should a teacher prepare Year plan, Unit plan & daily lesson plan? Give objectives & specifications of any practice lesson in commerce. You have taken during your training period (800 words) **[10]**

OR

What are the criteria of a good text-book of commerce? Evaluate the text - book of commerce "Organization of commerce & Management" of XIth std. (800 words).

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खाली दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा. [5]

i) एका तासिकेत एका पाठात जे काही शिकवावयाचे ते कसे व कोणत्या पध्दतीने शिकवावयाचे याचे नियोजन म्हणजे ....नियोजन होय.
अ) घटक ब) पाठ
क) वार्षिक ड) मासिक

ii) ....हे दृक–श्राव्य शैक्षणिक साधन आहे.
अ) फलक ब) चित्र
क) रेडिओ ड) दूरदर्शन

iii) संविधान तक्ता हा ....नियोजनाचा एक भाग आहे.
अ) पाठ्यपुस्तक ब) हस्तपुस्तिका
क) वेळापत्रक ड) घटक चाचणी

iv) नैदानिक कसोटीतील 'निदान' हा शब्द ....क्षेत्राशी संबंधित आहे.
अ) व्यवस्थापन ब) वैद्यकशास्त्र
क) समाजशास्त्र ड) पर्यावरण

v) तक्ता वाचन ही कृती ....उद्दिष्टाशी संबंधित आहे.
अ) ज्ञान ब) आकलन
क) उपयोजन ड) कौशल्य

प्र.2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2)(शब्दमर्यादा 250) [10]

i) वाणिज्य विषयाच्या अभ्यासक्रमरचनेची तत्त्वे स्पष्ट करा.
ii) वाणिज्य अध्यापनात संगणकाचा उपयोग कसा कराल.
iii) विषय संरचनेचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) आदर्श वाणिज्य शिक्षकाच्या अंगी कोणते गुण अपेक्षित आहेत. शिक्षक म्हणून त्याला स्वत:चा विकास कसा करता येईल? (शब्दमर्यादा 800) [10]

प्र.4) शिक्षकाने वार्षिक नियोजन घटक नियोजन व दैनंदिन पाठ नियोजन का केले पाहिजे? प्रशिक्षण काळात तुम्ही घेतलेल्या कोणत्याही एका वाणिज्य पाठाची उद्दिष्टे व स्पष्टीकरणे लिहा (शब्दमर्यादा 800)[10]

किंवा

वाणिज्याच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते ? इयत्ता 11 वी च्या 'व्यापार संघटन आणि व्यवस्थापन या पाठ्यपुस्तकाचे परीक्षण करा. (शब्दमर्यादा 800)

OOO

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester -III) Examination, November - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT MATHEMATICS
(Paper - 6b - II) (New)
Sub. Code : 67407

Day and Date : Wednesday, 22 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right side indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in marathi are advised to read original questions in English.
4) Answer the question no. 3 and 4 in 800 words.

Q1) Choose the correct alternative. **[5]**

i) The Formula for calculating the volume of cylinder is _______

a) πrh b) $\pi r^2 h$

c) $\frac{1}{3}\pi rh$ d) $2\pi rh$

ii) Which of the following role of the teacher has been given more emphasis in National curriculum framework (2005)?

a) Researcher b) Knowledge constructor

c) Facilitator d) Knowledge transmitter

iii) 'To identify the difficulties of learners' is the aim of _________ test.

a) diagnostic b) achievement

c) norm referenced d) criterion referenced

iv) The framework or set designed for performing operations easily which do frequently is called_______

a) Rule b) Theorem

c) Formula d) Process

v) The radius of the circle is 35 cm then it's circumference will be ________ cm.

a) 220 b) 22

c) 110 d) 55

Q2) Answer the following questions in 250 words. (any two) [10]

a) State the importance of teacher handbook.

b) Which reference material will you used for teaching mathematics?

c) What are the merits of preparing structure of Mathematics?

Q3) What is meant by curriculum? Explain the principles of curriculum organisation. [10]

Q4) What are the aspects of unit planning? State the needs of blue print for preparing an unit test. [10]

OR

State specific characteristics of mathematics teacher and explain the changing role of mathematics teacher. [10]

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क्रमांक 3 व 4 ची उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) वृत्तचितीचे घनफळ काढण्याचे सूत्र ....आहे.

अ) πrh ब) $\pi r^2 h$

क) $\frac{1}{3}\pi rh$ ड) $2\pi rh$

ii) खालीलपैकी शिक्षकाच्या कोणत्या भूमिकेवर राष्ट्रीय अभ्यासक्रम आराखड्यामध्ये (2005) अधिक भर दिलेला आहे?

अ) संशोधक ब) ज्ञानाचा निर्माता

क) सुविधादाता ड) ज्ञानाचा संक्रमक

iii) 'अध्ययनार्थीच्या अडचणीचा शोध घेणे' हा ....चाचणीचा हेतू आहे.

अ) नैदानिक ब) संपादन

क) मानक संदर्भिय ड) निकष संदर्भिय

iv) वारंवार कराव्या लागणाऱ्या क्रियेच्या सुलभतेसाठी तयार केलेला आकृतिबंध किंवा साचा म्हणजे ....होय.

अ) नियम ब) सिध्दांत

क) सूत्र ड) प्रक्रिया

v) वर्तुळाची त्रिज्या 35 सेंमी. आहे तर त्याचा परीघ ....सेंमी येईल.

अ) 220 ब) 22

क) 110 ड) 55

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन) [10]

अ) शिक्षक हस्तपुस्तिकेचे महत्व सांगा.

ब) गणिताच्या अध्यापनासाठी तुम्ही कोणते संदर्भसाहित्य वापराल?

क) गणिताची संरचना तयार करण्याचे फायदे कोणते?

प्र.3) अभ्यासक्रम म्हणजे काय? अभ्यासक्रम संघटनाची तत्त्वे स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) घटक नियोजनाची अंगे कोणती? घटक चाचणी तयार करण्यासाठी संविधान तकत्याचीआवश्कता सांगा. [10]

किंवा

गणित शिक्षकाचे विशिष्ट गुणविशेष सांगा व त्याची बदलती भूमिका स्पष्ट करा. [10]

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester -III) Examination, November - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT HISTORY
(Paper - 6b-II)
Sub. Code : 67408

Day and Date : Wednesday, 22 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**
Time :10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in marathi are advised to read original questions in English.

Q1) Choose the correct alternative. [5]

i) The name given to any concrete or abstract thing is called________

a) rule b) fact
c) concept d) term

ii) ______ training is useful for professional development of history teacher.

a) Service b) In - service
c) Pre - service d) Post service

iii) 'Bostan tea party' incident is related to ________country.

a) America b) India
c) England d) China

iv) 'Yamuna Paryatan' Novel is written by ________

a) Balshashtri Jambhekar b) Baba Padmanji
c) R.G. Bhandarkar d) Vishnushastri Pandit

v) ________is the founder of concept attainment model.

a) David Asubel b) Richard Sachman
c) Jorom Bruner d) Hilda-taba

Q2) Answer the following questions in 250 words. (any two) [10]

a) Explain the role of history teacher.
b) What are the challenges before history teacher?
c) Write the benifits of year plan.

Q3) Write answer in 800 words. [10]

What is meant by pedagogical analysis? Exlain the importance of pedagogical analysis.

Q4) Write answer in 800 words. [10]

Explain the steps of lesson plan.

OR

Suggest the programmes for professional development of the history teacher.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) मूर्त किंवा अमूर्त बाबीला दिलेले नाव म्हणजे .... होय?

अ) नियम ब) तथ्य

क) संकल्पना ड) संज्ञा

ii) ....प्रशिक्षण हे इतिहास शिक्षकाच्या व्यावसायिक विकासासाठी उपयुक्त आहे.

अ) सेवा ब) सेवांतर्गत

क) सेवापूर्व ड) सेवानंतर

iii) 'वोस्टन - टि-पार्टी' ही घटना ....देशाशी संबंधित आहे.

अ) अमेरिका ब) भारत

क) इंग्लड ड) चीन

iv) 'यमुना पर्यटन' ही कादंबरी ....यांनी लिहिली.

अ) बाळशास्त्री जांभेकर ब) बाबा पद्मनजी

क) आर.जी. भांडारकर ड) विष्णुशास्त्री पंडित

22. 11. 2017

v) ....हा संकल्पनाप्राप्ती प्रतिमानाचा उद्गाता आहे.

अ) डेव्हिड आसुबेल ब) रिचर्ड सचमन

क) जेरोम ब्रुनर ड) हिल्डा टाबा

प्र.2) खालील प्रश्नांचे उत्तर 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) इतिहास शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) इतिहास शिक्षकासमोरील आव्हाने कोणती आहेत?

क) वार्षिक नियोजनाचे फायदे लिहा.

प्र.3) खालील प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

अध्यापनशास्त्रीय विश्लेषण म्हणजे काय? अध्यापनशास्त्रीय विश्लेषणाचे महत्व स्पष्ट करा

प्र.4) खालील प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

पाठनियोजनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

किंवा

इतिहास शिक्षकाच्या व्यावसायिक विकासासाठी कार्यक्रम सूचवा.

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester -III) Examination, November - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT (Paper - 6b-II)
Geography Methodology
Sub. Code : 67409

Day and Date : Wednesday, 22 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answer in marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Choose the correct alternatives. [5]

i) _______is the founder of project method.

a) John Dewey b) Kilpatric

c) Rousseau d) Thorndike

ii) Written, viva-voice and _________are the main types of questions.

a) Test b) Unit - Test

c) Practical d) Skill Test

iii) ________is the founder of Human Geography?

a) Friedrich Ratzel b) Humbolt

c) Karl Ritter d) Makinder

iv) GPS - Stands for __________

a) Global Practice System b) Global Pattern System

c) Global Positioning System d) Global Perfect System

v) ________is the founder of Advanced Organizer Model

a) Jorom Bruner b) David Asubel

c) Richard Sachman d) Hilta-Taba

Q2) Write answer in 250 words (any 2 out of 3) [10]

a) State the importance of models in teaching geog. and explain the steps of concept attainment model.

b) What is the need of Geography room?

c) What are the different aspects of unit test? Explain it.

Q3) Write answer the following question in 800 words. [10]

What are the qualities of ideal geography teacher? Explain it.

Q4) Write answer the following question in 800 wards. [10]

Give the definition of action research and explain the steps of action research.

OR

What are the different methods in geography? Explain the project method and laboratory method. [10]

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) ज्या उमेदवारांना मराठीतून उत्तरे लिहावयाची आहेत त्यांनी मुळ इंग्रजीतील प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. [5]

i) ....हा प्रकल्प पध्दतीचा मार्गदर्शक तत्ववेत्ता आहे.

अ) जॉन ड्युई ब) किलपॅट्रिक

क) रूसो ड) थॉर्नडाईक

ii) लेखी,तोंडी व ....हे परीक्षेचे मुख्य प्रकार आहेत.

अ) चाचणी ब) घटक चाचणी

क) प्रात्यक्षिक ड) कौशल्य चाचणी

iii) मानवी भूगोलाचा जन्मदाता ....हा आहे.

अ) फेड्रिक रॅटझेल ब) हंबोल्ट

क) कार्ल रिटर ड) मॅकिन्डर

iv) GPSलॉगफॉर्म...................

अ) ग्लोबल प्रॅक्टिस सिस्टिम ब) ग्लोबल पॅटर्न सिस्टिम

क) ग्लोबल पोझिसनिंग सिस्टिम ड) ग्लोबल परफेक्ट सिस्टिम

v) ....हा अग्रत संघटक प्रतिमानाचा उद्गाता आहे.

अ) जेरोम ब्रुनर ब) डेव्हिड आसुबेल

क) रिचर्ड सचमन ड) हिल्डा - टावा

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही- 02) शब्दमर्यादा 250. [10]

अ) भूगोल अध्यापनातील अध्यापन प्रतिमानांचे महत्व सांगा आणि संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

ब) भूगोल वर्गाची आवश्यकता का आहे.

क) घटक चाचणीची विविध अंगे कोणती? स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील दिलेल्या प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दांत लिहा. [10]

भूगोल शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये कोणती? स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील दिलेल्या प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दांत लिहा. [10]

कृतिसंशोधनाची व्याख्या सांगून कृतिसंशोधनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

किंवा

भूगोल अध्यापनाच्या विविध पध्दती कोणत्या? त्यापैकी प्रकल्प पध्दती आणि प्रयोगशाळा पध्दतींचे सविस्तर वर्णन करा.

OOO

B.Ed. (Part - II) (Semester -III) Examination, November - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT ECONOMICS (Paper - 6b-II)
Sub. Code : 67410

Day and Date : Wednesday, 22 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Match the column 'A' with 'B'. [5]

	A		B
i)	Macro Economics	a)	Wealth of Nation
ii)	Audio aids	b)	Study of many factors
iii)	Adam smith	c)	Discover and analyse difficulties
iv)	Diagnostic test	d)	Study of one factor
v)	Micro Economics	e)	Radio
		f)	Television

Q2) Write note in 250 words (any 2 out of 3) [10]

a) What are the qualification and qualities of a good Economics teacher.

b) Explain the importance of computer in teaching learning process.

c) How are unit plan and year plan useful a Economics teacher?

Q3) Differentiate between curriculum and syllabus? Explain the principles of syllabus development.(800 words) [10]

Q4) Explain the meaning of evaluation. Which are the various tools of evaluation? Describe any one of them.(800 words) [10]

OR

What is the structure of Economics subject? Explain various types of subject structure related to Economics. (800 words)

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) जोड्या लावा. [5]

(अ)	(ब)
i) स्थूल अर्थशास्त्र	अ) राष्ट्राची संपत्ती
ii) श्राव्य साधने	ब) अनेक घटकांचा अभ्यास
iii) ॲडम स्मिथ	क) समस्यांचा शोध आणि विश्लेषण
iv) निदानात्मक चाचणी	ड) एका घटकाचा अभ्यास
v) सुक्ष्म अर्थशास्त्र	इ) रेडिओ
	फ) दूरचित्रवाणी

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) (शब्द मर्यादा 250.) [10]

अ) चांगल्या अर्थशास्त्र शिक्षकाची अर्हता व गुणवैशिष्टे कोणती?

ब) अध्ययन – अध्यापन प्रक्रियेतील संगणकाचा उपयोग स्पष्ट करा.

क) अर्थशास्त्र शिक्षकास घटक नियोजन व वार्षिक नियोजन कसे उपयुक्त ठरते?

प्र.3) अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम यातील फरक स्पष्ट करून पाठ्यक्रम विकासाची तत्वे सविस्तर लिहा.(शब्द मर्यादा 800) [10]

प्र.4) मूल्यमापनाचा अर्थ स्पष्ट करून मूल्यमापनाची विविध साधने कोणती ते लिहा. त्या पैकी कोणत्याही एक साधनाचे सविस्तर वर्णन करा.(शब्द मर्यादा 800) [10]

किंवा

अर्थशास्त्र विषयाची संरचना म्हणजे काय? अर्थशास्त्र शिक्षणामध्ये उपयोगात येणारे संरचनेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.(शब्द मर्यादा 800)

ooo

J – 114

Total No. of Pages : 12

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November- 2017
मराठी
अध्यापनशास्त्रीय आशयज्ञान – मराठी अध्यापन पध्दती (Paper - 6 ब)
Sub. Code : 67401

Day and Date : Tuesday, 21 - 11 - 2017 Total Marks : 35

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचना : सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

प्र.1) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा. [5]

i) घटक नियोजन ही नियोजनाची .... पायरी आहे.

अ) दुसरी ब) तिसरी

क) पहिली ड) चौथी

ii) .... भाषा ही भारताची राजभाषा व संपर्कभाषा आहे.

अ) मराठी ब) संस्कृत

क) इंग्रजी ड) हिंदी

iii) मराठी शिक्षकाच्या अध्यापनात अध्ययन अनुभवाची विविधता ....वर अवलंबून असते.

अ) लेखन ब) गायन

क) पाठातर ड) वाचन

iv) मराठी अध्यापन करणाऱ्या शिक्षकाचा मराठी ....उत्तम परिचय असला पाहिजे.

अ) अध्यापनाशी ब) साहित्याशी

क) गदयाशी ड) व्याकरणाशी

v) हापूस अंब्याची मधूर चव ही .... प्रकारचा अनुभव आहे.

अ) प्रत्यक्ष ब) अप्रत्यक्ष

क) भिन्न ड) वेगवेगळ्या

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

i) अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम यातील फरक स्पष्ट करा.

ii) मराठी विषय शिक्षक संघटनेची गरज व कार्ये स्पष्ट करा.

iii) घटक नियोजन म्हणजे काय सांगून घटक नियोजनाची गरज स्पष्ट करा.

प्र.3) मातृभाषा शिक्षकाच्या गुण वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. [10]

प्र.4) आशय विश्लेषण म्हणजे काय? शिक्षकाला असणारी आशय विश्लेषणाची गरज स्पष्ट करा. [10]

किंवा

कोणत्याही एका इयत्तेच्या पाठ्य पुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

❈ ❈ ❈

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November- 2017

विषय – हिंदी (भाग – 2)

शालेय स्तर पर अध्यापनशास्त्रीय ज्ञान (Paper - 6 (b))

Sub. Code : 67402

Day and Date : Tuesday, 21 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) प्रश्न के दायीं ओर की संख्या उस प्रश्न के लिए दिए गए अंक को दर्शाता हैं।

प्र.1) निम्नलिखित प्रश्नों के चार विकल्प दिए गए हैं। उचित विकल्प चुनकर लिखिए। [5]

i) निम्नलिखित में से कौन सी सामग्री मुद्रित सामग्री हैं?

अ) उध्वशीर्ष प्रक्षेपक ब) टेपरेकार्डर

क) समाचार–पत्र ड) श्यामपट

ii) "अर्जित ज्ञान का नए संदर्भ में उपयोग करना" ... यह ...... उद्देश्य के अंतर्गत आता हैं।

अ) ज्ञानात्मक ब) अभिरूचि

क) आकलनात्मक ड) उपयोजनात्मक

iii) शिक्षा का लक्ष्य किसमें निहित होता है?

अ) पाठ्यचर्चा ब) पाठ्यक्रम

क) पाठ्यपुस्तक ड) कार्यपुस्तिका

iv) 'सारलेखन' .... विधा का एक प्रकार है।

अ) गद्य ब) पद्य

क) व्याकरण ड) रचना

v) निम्नलिखित में से कौन सा गुण हिंदी अध्यापक का विशेष गुण है?

अ) बाल–मनोविज्ञान का ज्ञान ब) हिंदी शिक्षण–विधियों का ज्ञान

क) प्रभावी व्यक्तित्व ड) न्यायप्रियता

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्ही दो प्रश्नों के उत्तर 250 शब्दों में दीजिए। [10]

i) हिंदी अध्यापकों के लिए अध्यापक हस्तपुस्तिका क्यों जरूरी हैं?

ii) उपचारात्मक अध्यापन के उद्देश्य बताईए।

iii) सहायक सामग्री के प्रयोग में कौन सी सावधानी बरतनी चाहिए?

प्र.3) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दों में दीजिए। [10]

हिंदी अध्यापक के सामान्य एवं विशेष गुणों की चर्चा कीजिए।

प्र.4) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दों में दीजिए। [10]

शिक्षा में पाठ्यक्रम की क्या आवश्यकता है? पाठ्यक्रम निर्माण के तत्वों को स्पष्ट कीजिए।

अथवा

पाठ नियोजन से आप क्या समझते हैं? पाठ नियोजन की सीढ़ियाँ स्पष्ट करते हुए इसके लाभ बताइए।

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2017
ENGLISH METHOD
Pedagogy of School Subject English (Paper - 6 b - I)
Sub. Code : 67403

Day and Date : Tuesday, 21 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Answer the question no. 3 and 4 in about 800 words.**

Q1) Answer the following questions in one sentence. [5]

i) Write the definition of audio aid.

ii) What is visual resource?

iii) Tell the definition of textbook.

iv) Write the essential qualification of an English teacher.

v) Give the definition of an unit plan.

Q2) Answer any two of the following in about 250 words. [10]

i) Explain the importance of language laboratory.

ii) Write the criteria of good learning experiences.

iii) What is Diagnostic test and remedial teaching? Explain their importance.

Q3) Explain the criteria of good textbook. [10]

Q4) Discuss port folio, self evaluation and peer evaluation as techniques of evaluation. [10]

OR

Evaluate the essential qualities of English teacher.

❀ ❀ ❀

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2017
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT ONE - SANSKRIT METHODOLOGY (Paper - 6 b - I)
Sub. Code : 67404

Day and Date : Tuesday, 21 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Q1) Answer in one sentence. [5]

i) What is meant by visual resources.

ii) What is meant by Audio resources.

iii) Write the meaning of direct learning experiences.

iv) Write definition of 'structure'.

v) Write definition of 'Year plan'.

Q2) Answer the following questions in brief (Any two) : [10]

i) Write information of curriculum and syllabus.

ii) Write with examples the use of 'Posters' for sanskrit teaching.

iii) How to use 'Animation' for sanskrit teaching.

Q3) Write information of 'Formative' and 'Summative' evaluation. [10]

Q4) Explain the items of internal and external features of textbook. [10]

OR

Explain the responsibilities of sanskrit teacher for sanskrit language.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. [5]

i) दृक साधने म्हणजे काय?

ii) श्राव्य साधने म्हणजे काय?

iii) प्रत्यक्ष अध्ययन अनुभव याचा अर्थ लिहा.

iv) 'संरचना' व्याख्या लिहा.

v) 'वार्षिक नियोजन' व्याख्या लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा.(कोणतेही दोन) [10]

i) अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम यांची माहिती लिहा.

ii) संस्कृत अध्यापनासाठी 'पोस्टर्स' चा वापर सोदाहरण लिहा.

iii) संस्कृत अध्यापनासाठी 'ॲनिमेशन' चा वापर कसा करता येईल?

प्र.3) साकारिक व आकारिक मूल्यमापन याची माहिती लिहा. [10]

प्र.4) पाठ्यपुस्तकाच्या अंतरगामध्ये व बहिरंगामध्ये समाविष्ट होणारे घटक स्पष्ट करा. [10]

किंवा

संस्कृत शिक्षकाच्या संस्कृत भाषेबाबतच्या जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

❀ ❀ ❀

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2017
SCIENCE (Paper - 6 b - I)
Pedagogy of School Subject
Sub. Code : 67405

Day and Date : Tuesday, 21 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) **Figures to the right indicate full marks.**
2) **The candidates who intend to write their answer in Marathi are advised to read the original question paper in English.**
3) **Answers of Q. 3 and Q.4 should be given in 800 words.**

Q1) Fill in the blanks with appropriate alternative and rewrite the sentences. [5]

i) For effective teaching ________ is used.

a) workbook b) teacher handbook

c) guide d) text book

ii) Onion is ______ type of plant.

a) monocot b) dicot

c) fungi d) pteritophyta

iii) Remedial teaching comes after ________.

a) Annual Examination b) Discussion

c) Diagnostic test d) Lecture

iv) _______ is teacher centred method of teaching science.

a) Heuristic b) Experimental

c) Project d) Demonstration

v) Ideal science laboratory design is prepared by ______.

a) Dr. White house b) Watson

c) Armstrong d) Kilpatric

Q2) Write the answers of following questions in 250 words each (any two) : [10]

i) What is meant by curriculum? Explain the principles of construction of curriculum.

ii) Why is the blue print essential for preparing unit test?

iii) Which point you will taken into consideration while content analysis?

Q3) What are the criteria of good text - book? With the help of these criteria how will you analyse the text-book of science of 8th standard? [10]

Q4) How will you use references in teaching science? Explain with examples.[10]

OR

What is the essential qualification and qualities of science teacher? How will you develop professional growth of science teacher?

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

i) प्रभावी अध्यापनासाठी .... चा वापर होतो.

अ) कार्यपुस्तिके ब) शिक्षक हस्तपुस्तिके

क) मार्गदर्शिके ड) पाठ्यपुस्तका

ii) कांदा ही .... प्रकारची वनस्पती आहे.

अ) एकदल ब) द्विदल

क) कवक ड) टेरिडोफायटा

iii) उपचारात्मक अध्यापन .... नंतर येते.

अ) वार्षिक परीक्षे ब) चर्चे

क) निदान कसोटी ड) व्याख्यान

iv) विज्ञान अध्यापनाची .... ही शिक्षककेंद्रित पद्धती आहे.

अ) स्वयंशोधन

ब) प्रयोगशाळा

क) प्रकल्प

ड) दिग्दर्शन

v) आदर्श विज्ञान प्रयोगशाळेचा आराखडा ....यांनी तयार केला.

अ) डॉ. व्हाईटहाऊस

ब) वॅटसन

क) आर्मस्ट्रॉंग

ड) किलपॅट्रीक

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा.(कोणतेही दोन) [10]

i) अभ्यासक्रम म्हणजे काय? अभ्यासक्रम रचनेची तत्वे स्पष्ट करा.

ii) घटक चाचणी तयार करण्यासाठी संविधान तक्त्याची आवश्यकता का आहे?

iii) आशय विश्लेषण करताना तुम्ही कोणत्या मुद्यांचा विचार कराल?

प्र.3) चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? इयत्ता 8 वी च्या विज्ञान पाठ्यपुस्तकाचे त्या निकषांच्या आधारे तुम्ही चिकित्सक परीक्षण कसे कराल? [10]

प्र.4) विज्ञान अध्यापनात संदर्भ साहित्याचा वापर कसा कराल? उदाहरणासह स्पष्ट करा. [10]

किंवा

विज्ञान शिक्षकाची आवश्यक पात्रता व गुणवैशिष्ट्ये कोणती? विज्ञान शिक्षकास आपला व्यावसायिक विकास कसा साधता येईल?

❀ ❀ ❀

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2017
COMMERCE METHODOLOGY
Pedagogy of School Subject (Paper - 6 b - I)
Sub. Code : 67406

Day and Date : Tuesday, 21 - 11 - 2017 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the original questions in English.

Q1) Match the following. **[5]**

	Group 'A'		Group 'B'
i)	Print Resources	a)	Computer
ii)	Non - projected visual resources	b)	Filmstrips
iii)	Projected visual resources	c)	Video
iv)	Moving visual resources	d)	Graph
v)	Innovative resources	e)	Textbook
		f)	Television

Q2) Answer the following questions in brief (at least 250 words) (any 2 out of 3) **[10]**

i) What are the criteria of good learning experiences?

ii) How will you use Internet resources in commerce teaching?

iii) Explain the principles of constructing curriculum of commerce subject.

Q3) Answer the following question in about 800 words. **[10]**

What are the criteria of a good text book of commerce? Evaluate the text book of commerce of XIth std.

Q4) Why professional training is needed to commerce teacher? How will he develop himself as a commerce teacher? (800 words) **[10]**

OR

Why should a teacher prepare year plan, unit plan and daily lesson plan? Give objectives and specifications of any practice lesson in commerce you have taken during your training period. (800 words)

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) योग्य जोड्या जुळवा. [5]

गट 'अ'		गट 'ब'	
i)	छापील स्रोत	अ)	संगणक
ii)	अप्रक्षेपित दृक स्रोत	ब)	चित्रपट्टीका
iii)	प्रक्षेपित दृक स्रोत	क)	व्हिडिओ
iv)	हलते दृक स्रोत	ड)	आलेख
v)	नाविन्यपूर्ण स्रोत	इ)	पाठ्यपुस्तक
		फ)	दूरदर्शन

प्र.2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2) (शब्दमर्यादा 250) [10]

अ) चांगल्या अध्ययन अनुभवाचे निकष कोणते?

ब) वाणिज्य वर्ग अध्यापनामध्ये तुम्ही इंटरनेट या स्रोताचा वापर कसा कराल?

क) वाणिज्य विषयाच्या अभ्यासक्रम रचनेची तत्वे स्पष्ट करा.

प्र.3) खाली दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

वाणिज्याच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते?

इ. 11 वी च्या 'व्यापार संघटन' या पाठ्यपुस्तकाचे परीक्षण करा.

प्र.4) वाणिज्य शिक्षकाला व्यावसायिक प्रशिक्षणाची गरज का आहे? वाणिज्य शिक्षक म्हणून त्याला स्वत:चा विकास कसा करता येईल? (शब्दमर्यादा 800) [10]

किंवा

वार्षिक नियोजन, घटक नियोजन आणि दैनंदिन पाठ नियोजन शिक्षकाला का करावे लागते? प्रशिक्षण काळात तुम्ही घेतलेल्या कोणत्याही एका वाणिज्य पाठाची उद्दिष्टे आणि स्पष्टीकरणे लिहा. (शब्दमर्यादा 800)

❀ ❀ ❀

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, April - 2018
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - HISTORY (Paper - 6b - 2) (New)
Sub. Code : 67408

Day and Date : Tuesday, 24 - 04 - 2018 **Total Marks : 35**

Time : 03.00 p.m. to 05.00 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidate who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) A) Choose the correct alternatives : [3]

i) ________ is the first step of Lesson planning.

a) Conclusion b) Home work

c) Introduction d) Evaluation

ii) ________ is a factor of History subject structure.

a) Period b) Planning

c) Index d) Test

iii) ________ is not included in content analysis of History subject.

a) Concept b) Reference

c) Incident d) Price of the book

B) Match the Pairs : [2]

A Group	B Group
i) History teachers organization	a) Quality of History teacher
ii) Objectivity	b) Professional Development of history teachers
	c) Qualification of history teacher

P.T.O

24-4-2018

Q2) Answer the following questions in about 250 words (Any two) : [10]

a) What are the benefits of Lesson planning?

b) Explain the need of history teachers organisation.

c) Write the information about four Vedas.

Q3) Answer the following question in 800 words. [10]

Explain the characteristics of history teacher.

Q4) Answer the following question in 800 words : [10]

Which points do you consider for content analysis of history subject.

OR

What is mean by unit planning? Explain the aspects of unit planning.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक गूण दर्शवितात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडा. [3]

i) .... ही पाठनियोजनाची पहिली पायरी आहे.

अ) संकलन ब) गृहपाठ

क) प्रस्तावना ड) मूल्यमापन

ii) इतिहास संरचनेचा .... हा एक घटक आहे.

अ) कालखंड ब) नियोजन

क) अनुक्रमणिका ड) चाचणी

iii) इतिहास विषयाच्या आशय विश्लेषणामध्ये .... समाविष्ठ नाही.

अ) संकल्पना ब) संदर्भ

क) घटना ड) पुस्तकाची किंमत

ब) योग्य जोडया जुळवा. [2]

i) इतिहास शिक्षक संघटना	अ) इतिहास शिक्षकाचा गुण
ii) वस्तुनिष्ठता	ब) इतिहास शिक्षकाचा व्यावसायिक विकास
	क) इतिहास शिक्षकाची पात्रता

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) पाठनियोजनाचे फायदे कोणते?

ब) इतिहास शिक्षक संघटनेची गरज स्पष्ट करा.

क) चार वेदांविषयी माहिती लिहा.

प्र.3) खालील प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

इतिहास शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

इतिहास विषयाच्या आशय विश्लेषणासाठी तुम्ही कोणते मुद्दे विचारात घ्याल?

किंवा

घटक नियोजन म्हणजे काय? घटक नियोजनाची अंगे स्पष्ट करा.

Seat No.	

Total No. of Pages : 2

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2018
MARATHI (Paper - 6A-II) (New)
मराठी अध्यापन पद्धती
अध्यापनशास्त्रीय
Sub. Code : 67401

Day and Date : Thursday, 15 - 11 - 2018 Total Marks : 35

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

अ) मराठी भाषा जलदगतीने शिकण्यासाठी .... आवश्यक आहे.

i) टेपरेकॉर्डर ii) दूरदर्शन

iii) भाषा प्रयोगशाळा iv) रेडिओ

ब) मराठी शिक्षकास अध्यापनासाठी माहिती पुरविणारे .... हे प्रभावी साधन आहे.

i) पाठ्यपुस्तक ii) शिक्षक हस्तपुस्तिका

iii) संगणक iv) संदर्भ ग्रंथ

क) .... ही सतत चालणारी विद्यार्थ्यांच्या विकासाचा वेध घेणारी प्रक्रिया आहे.

i) आकारिक मूल्यमापन ii) साकारिक मूल्यमापन

iii) अध्यापन iv) स्वाध्याय

ड) विविध चित्रे चिकटवून गोष्ट सांगण्यासाठी .... फलक उपयोगी पडतो.

i) भिंतीवरील फळा ii) गुंडाळी फळा

iii) फ्लॅनेल फलक iv) माहिती फलक

इ) आशय विश्लेषणात समान गुणवैशिष्ट्ये असणाऱ्या चेतकांच्या गटास .... म्हणतात.

i) तपशील ii) संबोध

iii) तत्त्व iv) नियम

P.T.O.

प्र.2) खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) आशय विश्लेषणाची शिक्षकास गरज का असते?

ब) उपचारात्मक अध्यापनात शिक्षकांनी कोणती सूत्रे ध्यानात घ्यावीत?

क) संविधान तक्ता म्हणजे काय? घटक चाचणी निर्मितीमध्ये संविधान तक्त्याचे महत्त्व सांगा.

प्र.3) मराठी शिक्षकाचे गुणविशेष सांगून मराठी शिक्षक म्हणून तुम्ही स्वत:ची व्यावसायिक गुणवत्ता कशी वाढवाल ते स्पष्ट करा. **[10]**

प्र.4) मराठीच्या अभ्यासाचे आवश्यक अंग म्हणून भाषण व लेखन सामर्थ्य वाढविण्यासाठी कोणकोणत्या अध्ययन अनुभवांची निवड कराल? **[10]**

किंवा

मराठी शिक्षकास मराठी विषयाची संरचना का माहीत हवी? साहित्य प्रकारांनुसार मराठी संरचना कशी तयार कराल?

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2018
हिंदी (HINDI) (Paper - 6B-1) (New)
शालेय स्तर पर हिंदी भाषा का अध्यापन शास्त्रीय ज़ान
हिंदी अध्यापन पद्धति
Sub. Code : 67402

Day and Date : Thursday, 15 - 11 - 2018 Total Marks : 35
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचनाएँ :
1) सभी प्रश्न अनिवार्य है।
2) प्रश्न के दाहिनी ओर की संख्या उस प्रश्न के लिए निर्धारित अंक दर्शाता है।

प्र.1) रिक्त स्थानों की पूर्ति उचित पर्याय चुनकर कीजिए। [5]

i) .... ने मूल्यमापन तंत्र का श्रीगणेश किया था।
अ) डा. हरबार्ट ब) डा. बेंजामिन ब्लूम
क) डा. मायकेल वेस्ट ड) डा. पासी

ii) जिन साधनों द्वारा सिर्फ सुना जा सकता है, उन्हें .... कहते हैं।
अ) श्राव्य साधन ब) दृश्य साधन
क) दृश्य–श्राव्य साधन ड) अन्य पर्याय

iii) अध्यापक को अपना अध्यापन कार्य अधिक प्रभावपूर्ण ढंग से करने के लिए मदद एवं मार्गदर्शन .... से मिलता है।
अ) कार्यपुस्तिका ब) हस्तपुस्तिका
क) सारणी ड) अन्य पर्याय

iv) किसी भी विषय के समग्र ज्ञान को सूत्रबद्ध एवं क्रमागत रूप से उस विषय की विविध शाखा एवं प्रशाखाओं में विभाजित करके दर्शाने की प्रक्रिया को उस विषय की .... कहा जाता है।
अ) पाठ्यचर्या ब) पाठ्यक्रम
क) संरचना ड) अन्य पर्याय

v) सालभर में पाठ्यक्रम एवं पाठ्यपूरक कार्यक्रमों के द्वारा विभिन्न उद्देश्यों की पूर्ति करने की दृष्टि से जो नियोजन किया जाता है, उसे .... नियोजन कहते हैं।
अ) घटक ब) वार्षिक
क) पाठ ड) अन्य पर्याय

P.T.O.

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के जवाब 250 शब्दो में लिखिए। **[10]**

अ) हिंदी विषय की अच्छी पाठ्यपुस्तक के आंतरिक गुणों (निकषों) के बारे में लिखिए।

ब) पाठ नियोजन की सीढ़ियों के बारे में लिखिए।

क) निदानात्मक परीक्षा की संकल्पना, नैदानिक कार्य का महत्त्व तथा उपचारात्मक अध्यापन के बारे में लिखिए।

प्र.3) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दो में लिखिए। **[10]**

हिंदी अध्यापक के सामान्य तथा विशेष गुणों के बारे में लिखिए।

प्र.4) निम्नलिखित प्रश्न का जवाब 800 शब्दो में लिखिए। **[10]**

पाठ्यचर्या तथा पाठ्यक्रम का भेद बताकर पाठ्यचर्या निर्माण के तत्वों के बारे में लिखिए।

अथवा

हिंदी भाषा शिक्षा के अप्रक्षेपित दृश्य एवं श्राव्य साधनों के बारे में लिखिए।

● ● ●

Seat No.	

B.Ed. (Semester - III) Examination, November - 2018
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT (Paper - 6b - I)
English - II
Sub. Code : 67403

Day and Date : Thursday, 15 - 11 - 2018 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

Q1) Choose correct alternative and write it. [5]

i) Content is __________ aspect of teaching unit.

a) Why b) What

c) Where d) How

ii) Diagnostic test should be followed by ______ teaching.

a) Remedial b) Formal

c) Direct d) Informal

iii) The full form of CCE is _________.

a) Correct comprehensive Evaluation

b) Continous comprehensive Evaluation

c) Correct comprehensive Examination

d) Continous comprehensive Examination

iv) In evaluation ________ plays an important role.

a) Objectives b) Unit test

c) Blue print d) Questions

v) Radio is _________ type of teaching aid.

a) Avisual b) An audio

c) An audio-visual d) An electronic

Q2) Answer any two of the following in about 250 words. [10]

a) Explain the importance of language laboratory.

b) What are the essential qualifications and qualities of an English teacher?

c) Explain the components of content analysis.

Q3) What are the criteria of a good curriculum and a good text book of English? [10]

Q4) How will you use audio - visual aids effectively in teaching of English? [10]

OR

What is unit test? Explain how will you construct it?

Seat No.	

B.Ed. (Semester - III) Examination, November - 2018
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - I (Paper - 6b-I)
Science (Part - II) (Revised)
Sub. Code : 67405

Day and Date : Thursday, 15 - 11 - 2018 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Answers of Q.3 & Q.4 Should be written in 800 words each.**
4) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read the original question paper in English.**

Q1) Choose the correct alternative and rewrite. **[5]**

i) What is _________ plant.

a) Tricotyledon b) Dicotyledon

c) Monocotyledon d) Pteridophyta

ii) 1 Nanometer = __________ meters.

a) 1×10^{-8} b) 1×10^{-9}

c) 1×10^{-10} d) 1×10^{-7}

iii) In animal cell ________ does not exists.

a) Nucleus b) Mitochondria

c) Lysosomes d) Chloroplast

iv) From the following examples _______ is non metal.

a) Sulphur b) Copper

c) Zinc d) Magnesium

v) In stomach _______ exists.

a) Citric acid b) Hydrochloric acid

c) Lactic acid d) Sulphuric acid

Q2) Write answers of following questions in 250 words each. (Any Two) [10]

a) What do you mean by year plan? Explain the importance of year plan.

b) Differentiate between unit test and diagnostic test.

c) Illustrate the process of content analysis.

Q3) What are the criteria of good science text book? Analyse critically the text book of 9th standard 'science and technology'. [10]

Q4) Explain the essential competencies of science teacher. [10]

OR

Discuss about objectives, constitution and activities of science club.

मराठी रूपांतर

सूचना: 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

i) गहू ही .... वनस्पती आहे.

अ) त्रिदल ब) द्विदल

क) एकदल ड) टेरिडोफायटा

ii) एक नॅनोमीटर = ... मीटर.

अ) 1×10^{-8} ब) 1×10^{-9}

क) 1×10^{-10} ड) 1×10^{-7}

iii) प्राणीपेशीमध्ये .... नसते.

अ) केंद्रक ब) तंतुकणिका

क) लयकारिका ड) हरितलवक

iv) खालीलपैकी .... हे अधातूचे उदाहरण आहे.

अ) सल्फर ब) तांबे

क) झिंक ड) मॅग्नेशिअम

v) जठरामध्ये .... असते.

अ) सायट्रिक आम्ल　　ब) हायड्रोक्लोरिक आम्ल

क) लॅक्टिक आम्ल　　ड) सल्फ्युरिक आम्ल

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) वार्षिक नियोजन म्हणजे काय? वार्षिक नियोजनाची महत्वपूर्णता स्पष्ट करा.

ब) घटकचाचणी व नैदानिक चाचणी यातील फरक स्पष्ट करा.

क) आशय विश्लेषणाची प्रक्रिया सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.3) विज्ञानाच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? या निकषांच्या आधारे इ.9 वीच्या 'विज्ञान व तंत्रज्ञान' या पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. [10]

प्र.4) विज्ञान शिक्षकाच्या अंगी आवश्यक असणाऱ्या क्षमता विशद करा. [10]

किंवा

विज्ञान मंडळाची उद्दिष्टे, रचना व राबवावयाचे उपक्रम यांची चर्चा करा.

❀ ❀ ❀

Total No. of Pages : 3

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2018
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT
History (Paper -II) (New)
Sub. Code : 67408

Day and Date :Friday, 16 - 11 - 2018 Total Marks : 35

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions:
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidate who intend to write their answers in marathi are advised to read original question in English.

Q1) Choose the correct alternatives: [5]

i) History teacher should complete continously ________ types of training.

a) Per - service b) In - Service

c) Service d) Post - Service

ii) Teacher should prepare the __________ before written the unit test.

a) Annul plan b) Lesson plan

c) Analysis d) Blue print

iii) Self by asking what? Why? How? Questions which type of planning can be done us?

a) Year plan b) Unit plan

c) Lesson plan d) Unit test

iv) ________ method is used in curriculum framing.

a) Inductive b) Deductive

c) Co-centric d) Neuristic

v) Due to pedagogical analysis.

a) Integration of content and method becomes possible.

b) Comprehension of content becomes easier.

c) Subject content can be analysed.

d) Content can be made easier to under stand.

P.T.O.

16·11·2018

Q2) Answer the following questions in about 250 words: (any two) **[10]**

a) Which factors are considered to prepare blue print.

b) Write the five Maha Vratas give by Vardhaman Mahaveer.

c) Explain the steps of history subject lesson plan.

Q3) What qualities are essential to become a good teacher of history (800 words) **[10]**

Q4) What are the criteria of good text book? Examine any of the text - book that you have studied (800 words) **[10]**

OR

What meant by curriculum? State the principles of construction of curriculum (800 words)

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तरे लिहिणाऱ्या विद्यार्थ्यांना मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) योग्य पर्याय निवडा. **[5]**

i) इतिहास शिक्षकाने सातत्याने ....प्रशिक्षण करणे आवश्यक आहे.

अ) सेवापूर्व ब) सेवांतर्गत

क) सेवा ड) सेवानंतर

ii) शिक्षकांनी घटक चाचणी लिहिण्यापूर्वी ....तयार केले पाहिजे.

अ) वार्षिक नियोजन ब) पाठ नियोजन

क) पृथ्यकरण ड) संविधान तक्ता

iii) काय? का? कसे? असे प्रश्न स्वतःला विचारून ....प्रकारचे नियोजन करता येते.

अ) वार्षिक नियोजन ब) घटक नियोजन

क) पाठ नियोजन ड) घटक चाचणी

16.11.2018

iv) अभ्यासक्रमाच्या मांडणीमध्ये ....पध्दतीचा समावेश होतो.

अ) उद्गामी

ब) अवगामी

क) समकेंद्रि

ड) स्वयंशोधन

v) अध्यापनशास्त्रीय विश्लेषणामुळे ....

अ) आशय व अध्यापन पध्दती याचे एकात्मीकरण होते.

ब) आशयाचे आकलन सुलभ होते.

क) आशयाचे पृथ:करण करता येते.

ड) आशय सोपा करता येतो.

प्र.2) खालील प्रश्नांचे उत्तरे 250 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) संविधान तक्ता तयार करताना कोणकोणत्या बाबीचा विचार कराल?

ब) वर्धमान महावीरांनी सांगितलेली पंचमहाव्रते लिहा.

क) इतिहास विषयाच्या पाठ टाचणाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.3) इतिहासाचा चांगला शिक्षक होण्यासाठी कोणकोणत्या गुणांची आवश्यकता आहे. (800 शब्दात) [10]

प्र.2) इतिहासाच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? तुम्ही अभ्यासलेल्या एका पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण कसे कराल? (800 शब्दात) [10]

किंवा

अभ्यासक्रम म्हणजे काय? अभ्यासक्रम रचनेची तत्वे सांगा. (800 शब्दात)

ΟΟΟ

Seat No.

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2018
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT
Geography Method (Part - II) (Paper -6 b -II)
Sub. Code : 67409

Day and Date :Friday, 16 - 11 - 2018 **Total Marks : 35**
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions:
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidate who intend to write their answer in Marathi are advised to read the original questions in English.**

Q1) Match the Pairs: [5]

A Group		B Group
i) Project Method		a) Ardkunde
ii) Jerom Bruner		b) Volarkunde
iii) Action Research		c) Kil Patric
iv) Karl Ritter		d) Concept attainment model
v) Interview		e) Type of fundamental Research
		f) Social Intraction process

Q2) Write answer in 250 words (any 2 out of 3) [10]

a) State the merits of models of teaching in Geog. and explain the steps of Advance organizer model.

b) Which are the useful things put in the exhibition of Geography teaching? State the importance of Exhibition.

c) Explain the meaning and importance of Geographical Information System (GIS) technique in teaching geography.

Q3) Write answer the following question in (800 words) [10]

Which are the various methods in teaching Geography? Explain the project method in detail.

Q4) Write answer the following question in (800 words) [10]

What is the good qualities of Geography teacher? Explain the need and functions of Geography teachers organization.

OR

State the names of scientist in geography. Explain the Alexander Ven Humbolt and Friedrich Ratzel's contribution in geography.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) ज्या उमेदवारांना मराठीतून उत्तरे लिहावयाची आहेत, त्यांनी मुळ इंग्रजीतील प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) जोड्या जुळवा. [5]

'अ' – गट		'ब' – गट	
i)	प्रकल्प पध्दती	अ)	अर्डकुंडे
ii)	जेरोम ब्रुनर	ब)	व्होलरकुंडे
iii)	कृतिसंशोधन	क)	किल पॅट्रिक
iv)	कार्ल रिटर	ड)	संकल्पना प्राप्ती प्रतिमान
v)	मुलाखत	इ)	मूलभूत संशोधन प्रकार
		फ)	सामाजिक आंतरक्रिया प्रक्रिया

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (शब्द मर्यादा 250) [10]

अ) भूगोल अध्यापनातील अध्यापन प्रतिमानांचे फायदे सांगा आणि अग्रत संघटक प्रतिमानाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

ब) भूगोल प्रदर्शनात कोणकोणत्या वस्तू मांडणे आवश्यक असते? भूगोल प्रदर्शनाचे महत्व स्पष्ट करा.

क) भूगोल अध्यापनातील जिऑग्राफिकल इनफॉरमेशन सिस्टिम (GIS) कार्यप्रणालीचा अर्थ व महत्व स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

भूगोल अध्यापनाच्या विविध पध्दती कोणत्या? प्रकल्प पध्दतीचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.4) खालील दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

भूगोल शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये कोणती? भूगोल शिक्षक संघटनेची गरज व कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

भूगोल तज्ञांची नावे सांगा. अलेक्झांडर व्हॉन हंबोल्ट व फ्रेडरिक रॅटझेल यांचे भूगोलातील योगदान स्पष्ट करा.

OOO

Seat No. | |

B.Ed. (Second Year) (Semester - III) Examination, November - 2018
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT (Paper - 6b-II)
Mathematics Methodology (Part - II)
Sub. Code : 67407

Day and Date : Friday, 16 - 11 - 2018 **Total Marks : 35**
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions:
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**
4) **Answer the question number 3 and 4 in 800 words.**

Q1) Choose correct alternative and complete the following sentences. [5]

i) If length of square is 6cm. then total area of square is _____ cm.

a) 12 b) 24

c) 18 d) 36

ii) _____ will be calculated for compounding the circular garden.

a) Area b) Radius

c) Circumference d) Diameter

iii) _____ type of questions are useful for the testing of students power of expression.

a) Objective

b) Essay

c) Short term

d) More short term

iv) While Preparing lesson plan it is necessary to do _____ first.

a) framing of objectives

b) selection of learning experiences

c) selection of teaching method

d) content analysis

P.T.O.

v) ____ prepare the text book evaluation mark table.

a) Dr. Patel   b) C.P.Hills

c) Dr. Peterson   d) Dr. Benjamin Bloom

Q2) Answer the following questions in 250 words (any two) [10]

a) What types of competencies have to mathematics teacher?

b) How will you organize a 'Maths club' in your school?

c) Explain the principle of curriculum development

Q3) As a teacher, which components will you think for the preparation of unit test? [10]

Q4) What are the criteria for good text book? Examine critically any one text book that you have studied? [10]

OR

State the meaning of content analysis and illustrate their constituents. Suggest the teaching strategies, teaching aids and observation based questions for that content.

मराठी रूपांतर

सुचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

4) प्रश्न 3 व 4 यांची उत्तरे प्रत्येकी 800 शब्दामध्ये लिहा.

प्र.1) खालील रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

i) एका चौरसाची लांबी 6 सेमी आहे तर त्या चौरसाचे क्षेत्रफळ .... चौसेमी होईल.

अ) 12   ब) 24

क) 18   ड) 36

ii) वर्तुळाकार बागेला कुंपण घालण्यासाठी .... चे गणन करावे लागेल?

अ) क्षेत्रफळ ब) त्रिज्या

क) परिघ ड) व्यास

iii) विद्यार्थ्यांच्या अभिव्यक्ती क्षमता चाचणीसाठी .... प्रश्न अधिक उपयोगी ठरतात.

अ) वस्तुनिष्ठ ब) निबंधात्मक

क) लघूत्तरी ड) अतिलघूत्तरी

iv) पाठनियोजन करताना प्रथम .... करणे आवश्यक असते.

अ) उद्दिष्ट निश्चिती ब) अध्यापनपध्दतीची निवड

क) अध्ययन अनुभवाची निवड ड) आशय विश्लेषण

v) पाठ्यपुस्तक मूल्यमापन गुणतक्ता .... यांनी केला.

अ) डॉ. पटेल ब) सी.पी.हिल्स

क) डॉ. पिटरसन ड) डॉ. बेंजामिन ब्लुम

प्र.2) खालील प्रश्नांची 250 शब्दामध्ये उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) गणित शिक्षकाकडे कोणकोणत्या प्रकारच्या क्षमता असाव्यात?

ब) तुमच्या शाळेमध्ये तुम्ही गणित मंडळाचे नियोजन कसे कराल?

क) अभ्यासक्रम रचनेची तत्वे स्पष्ट करा.

प्र.3) घटक चाचणीचे नियोजन करीत असताना शिक्षक म्हणून तुम्ही कोणकोणत्या बाबींचा विचार कराल? [10]

प्र.4) गणिताच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? तुम्ही अभ्यासलेल्या कोणत्याही एका गणित पाठ्यपुस्तकाचे चिकीत्सक परीक्षण करा. [10]

किंवा

आशय विश्लेषणाचा अर्थ सांगून त्याचे घटक सोदाहरण स्पष्ट करा. त्या आशयासाठी अध्यापनाची तंत्रे, अध्यापनाची साधने व निरीक्षण आधारित प्रश्न सूचवा.

⊖⊖⊖

Total No. of Pages : 2

Seat No.	

B.Ed. (Semester - III) Examination, November - 2018
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT ECONOMICS (Part - II)
(Paper -6 b -II)
Sub. Code : 67410

Day and Date :Friday, 16 - 11 - 2018 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions:
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who are intend to write their answer in Marathi are advised to read original question in English.**

Q1) Match the Column A with B: [5]

A. Group	**B Group**
i) Work book	a) Direct learning experience
ii) Industrial visit	b) Computer - Web - NET
iii) Techniques of evaluation	c) Diagnostic test
iv) Innovative Learning Resources	d) Print Resources
v) Discover and anelyes difficulties	e) Examination
	f) Indirect learning experience

Q2) Write note in 250 words (any 2 out of 3) [10]

a) Criteria of good text book.

b) Difference between year plan and unit plan

c) Types of learning experience.

Q3) What qualities are essential for a good teacher of economics? What measure would you suggest for the professional development of Economics teaching (800 words) [10]

Q4) What is meant by diagnostic test and remedial teaching? Why teacher should use diagnostic test for learning of Economics. (800 words) [10]

OR

What is structure of subject? Explain various types of subject structure related to economics. (800 words)

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल.

प्र.1) जोड्या लावा. [5]

अ – गट		ब – गट	
i)	कार्य पुस्तिका	अ)	प्रत्यक्ष अध्ययन अनुभव
ii)	औद्योगिक भेट	ब)	संगणक – वेब – नेट
iii)	मूल्यमापनाची साधने	क)	निदानात्मक चाचणी
iv)	नाविन्यपूर्ण अध्ययन स्त्रोत	ड)	छापिल स्त्रोत
v)	समस्यांचा शोध आणि विश्लेषण	इ)	परीक्षा
		फ)	अप्रत्यक्ष अध्ययन अनुभव

प्र.2) थोडक्यात टिप लिहा. (शब्द मर्यादा 250) (कोणतेही तीनपैकी दोन) [10]

अ) चांगल्या पाठ्य पुस्तकाचे निकष

ब) वार्षिक नियोजन आणि घटक नियोजनातील फरक.

क) अध्ययन अनुभवाचे प्रकार

प्र.3) अर्थशास्त्राच्या चांगल्या अध्यापकासाठी कोणत्या गुणांची आवश्यकता आहे. अर्थशास्त्र शिक्षकाच्या व्यावसायिक विकासासाठी तुम्ही कोणत्या उपाय योजना सूचवाल. [10]

प्र.4) नैदानिक चाचणी व उपचारात्मक अध्यापन म्हणजे काय? शिक्षकाने अर्थशास्त्र अध्ययनासाठी नैदानिक चाचणीचा वापर का केला पाहिजे. (शब्द मर्यादा 800 शब्द) [10]

किंवा

विषय संरचना म्हणजे काय? ते सांगून अर्थशास्त्र शिक्षणामध्ये उपयोगात येणारे संरचनेचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. (शब्द मर्यादा 800 शब्द)

 OOO

Seat No.	

B.Ed. (Semester - III) Examination, November - 2019
MARATHI (मराठी) (Paper - 6A (II))
मराठी अध्यापन पध्दती
Sub. Code : 67401

Day and Date : Wednesday, 06 - 11 - 2019 Total Marks : 35
Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचना : 1) **सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.**
2) **उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.**

प्र.1) दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा. [5]

अ) वार्षिक नियोजन ही नियोजनाची .... पायरी आहे.

i) दुसरी ii) तिसरी
iii) चौथी iv) पहिली

ब) हर्बटच्या पंचपदीत पाठ नियोजनात .... पायऱ्या असतात.

i) चार ii) तीन
iii) पाच iv) दोन

क) सारांश लेखन .... चा एक प्रकार आहे.

i) गद्य ii) पद्य
iii) व्याकरण iv) रचना

ड) खालीलपैकी .... गुण मराठी शिक्षकाचा आहे.

i) पाठांतर ii) सृजनशीलता
iii) लेखन iv) यापैकी नाही

इ) .... मुळे विद्यार्थ्यांच्या अभिनय गुणांना वाव मिळतो.

i) नाट्यीकरण ii) वाचन
iii) वक्तृत्व iv) भाषण

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

अ) मराठी विषय शिक्षक संघटनेची गरज व कार्य स्पष्ट करा.

ब) ज्ञान रचना वादी पाठाचे फायदे सांगा.

क) अभ्यासक्रम व पाठ्यक्रम यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3) मातृभाषेचा शिक्षक हा प्रतिकलावंत असावा लागतो या विधानाचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करा. [10]

प्र.4) आशय – विश्लेषण करताना कोणकोणत्या मुद्द्यांचा विचार करावा लागतो? ते सांगून एका घटकाचे आशय विश्लेषण करा. [10]

किंवा

मराठीचे अध्यापन परिणामकारक होण्यासाठी कोणकोणत्या दृक–श्राव्य साधनांचा वापर कराल ते सोदाहरण स्पष्ट करा.

● ● ●

SUK-14371

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2019

हिंदी (HINDI) (Paper - 6b)

Pedagogy of School Subject One Part - II

शालेय स्तर पर अध्यापनशास्त्रीय ज्ञान

Sub. Code : 67402

Day and Date : Wednesday, 06 - 11 - 2019 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) प्रश्न के दायीं ओर की संख्या उस प्रश्न के लिए दिए गए अंक दर्शाता है।

प्र.1) निम्नलिखित प्रश्नों के चार विकल्प दिए गए हैं। उचित विकल्प चुनकर लिखिए। [5]

अ) 'यात्रावृतांत किस विधा का प्रकार है?

i) गद्‌य ii) पद्‌य

iii) व्याकरण iv) रचना

ब) सबसे विश्वसनीय मूल्यांकन .... प्रश्नों के द्‌वारा होता है।

i) दीर्घोत्तरी ii) लघुत्तरी

iii) वस्तुनिष्ठ iv) इनमें से कोई नहीं

क) छात्रों की शैक्षणिक कठिनाईयों का पता करने के लिए .... परीक्षा की आवश्यकता होती है।

i) छ: माही ii) वार्षिक

iii) उपचारात्मक iv) निदानात्मक

ड) टेलीविजन किस प्रकार की सहायक सामग्री है?

i) दृश्य सामग्री ii) श्राव्य सामग्री

iii) दृश्य–श्राव्य सामग्री iv) अप्रक्षेपित सामग्री

इ) शिक्षा की दिशा निश्चित करने का प्रयास .... द्‌वारा होता है।

i) पाठ्‌यचर्या ii) पाठ्‌यक्रम

iii) पाठ्‌यपुस्तक iv) अध्यापक

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर 250 शब्दों में दीजिए। [10]

अ) उपचारात्मक अध्यापन से अध्यापक को क्या लाभ होते हैं?

ब) हिंदी अध्यापन में कौन सी समस्याएँ आती है?

क) पाठ नियोजन का क्या महत्व है?

प्र.3) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दों में दीजिए। [10]

हिंदी पाठ्यपुस्तक की आंतरिक एवं वाह्य विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।

प्र.4) निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर 800 शब्दों में दीजिए। [10]

हिंदी का अध्यापक अपना व्यवसायिक विकास किस प्रकार से कर सकता है? स्पष्ट कीजिए।

अथवा

भाषा शिक्षा में सहायक सामग्री (साधन) की क्या आवश्यकता है? कक्षा–अध्यापन के दौरान सहायक सामग्रियों का प्रयोग करते समय कौन सी सावधानी बरतनी चाहिए?

● ● ●

SUK-17177

SJ – 16

Total No. of Pages : 1

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2019
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT - ENGLISH
(Paper - 6-b-I)
Sub. Code : 67403

Day and Date : Wednesday, 06 - 11 - 2019 **Total Ma1rks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory,.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

Q1) Fill in the blanks : [5]

a) Textbook is a _____ resource.

b) Tape recorder is a _____ resource.

c) Continuous & Comprehensive Evaluation (CCE) was started as a method of Evaluation from _______.

d) Essential qualification for a secondary school teacher is _____.

e) The main objective of diagnostic test is to conduct________

Q2) Answer any TWO of the following in 250 words. [10]

a) Differentiate the term Formative & Summative Evaluation.

b) Draw the structure of English language.

c) Explain Direct & Indirect learning experiences.

Answer the following in 800 words.

Q3) Illustrate the term Curriculum syllabus and textbook. [10]

Q4) Explain the uses of Audio Visual aids in teaching English. [10]

OR

Discuss the problems of teaching English in India.

● ● ●

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) (Revised) Examination, November - 2019

GENERAL SCIENCE (Paper - VIb)

Pedagogy of School Subject One - Part - II

Sub. Code : 67405

Day and Date : Wednesday, 06 - 11 - 2019 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions :
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Answer of Q3 & Q4 should be written in 800 words each.**
4) **Candidate who intend to write their answers in marathi are advised to read original question paper in English.**

Q1) Fill in the blanks with appropriate alternative and rewrite the sentences. [5]

i) From the following substances _____ is non magnetic.

a) Cobalt b) Iron

c) Aluminium d) None

ii) Tuberculosis (TB) is caused by ________.

a) Bacterium b) Fungus

c) Virus d) Protozoa

iii) In plant cell _______ doesnot exists.

a) Mitochondria b) Lysosome

c) Nucleus d) Chloroplast

iv) Remedial teaching comes after ______.

a) Discussion b) Annual exam

c) Lecture d) Dignostic test

v) From the following examples ______ is non metal.

a) Copper b) Mercury

c) Chlorine d) Gold

Q2) Write the answer of the following questions in 250 words each (any two)[10]

a) What do you mean by unit plan? Explain the importance of unit plan.

b) Prepare a structure for science subject.

c) Illustrate the process of content analysis.

Q3) What are the criteria of good science text book? Analyse critically any text book of any standard at secondary level. [10]

Q4) Explain the qualities of science teacher. How will you enhance your professional growth as a science teacher? [10]

OR

Explain in brief the need and importance of

a) Teachers hand books

b) Work book

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

3) प्र. क्र. 3 व 4 यांची उत्तरे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1) रिकाम्या जागी योग्य पर्याय निवडून विधाने पुन्हा लिहा. [5]

i) खालीलपैकी .... हा अचुंबकीय पदार्थ आहे.

अ) कोबाल्ट ब) लोखंड

क) ॲल्युमिनीअम ड) यापैकी नाही

ii) क्षयरोग .... मुळे होतो.

अ) जीवाणू ब) बुरशी

क) विषाणू ड) आदिजीव

SUK-61474

iii) वनस्पतीमध्ये .... नसते.

अ) तंतुकणिका

ब) लयकारिका

क) केंद्रक

ड) हरितलवक

iv) उपचारात्मक अध्यापन .... नंतर करतात.

अ) चर्चा

ब) वार्षिक परीक्षा

क) केंद्रक

ड) हरितलवक

v) दिलेल्या उदाहरणापैकी .... हा अधातू आहे.

अ) तांबे

ब) पारा

क) क्लोरीन

ड) सोने

प्र.2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दात उत्तरे दया. (कोणतेही दोन) [10]

अ) घटक नियोजन म्हणजे काय? घटक नियोजनाचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) विज्ञान विषयाची संरचना तयार करा.

क) आशय विश्लेषण प्रक्रिया सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.3) विज्ञानाच्या चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? माध्यमिक स्तरावरील कोणत्याही इयत्तेच्या पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. [10]

प्र.4) विज्ञान शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. विज्ञान शिक्षक म्हणून तुम्ही तुमचा व्यावसायिक विकास कसा साधाल? [10]

किंवा

शिक्षक हस्तपुस्तिका व कार्यपुस्तिका यांची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा.

SUK-61474

Seat No.	

B.Ed. (Semester - III) Examination, November - 2019
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT
Geography Methodology (Paper - 6b - II)
Sub. Code : 67409

Day and Date : Thursday, 07 - 11 - 2019 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions:
1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.
4) Answer the question number 3 and 4. 800 words.

Q1) Write down answer in one sentence. **[5]**

a) Who is the founder member of concept attainment

b) Which literature is write carl ritter

c) Write Fedric Ratzel geography defination.

d) What is the year plan

e) Who is the founder of advanced organized model.

Q2) Write answer in 250 words (any 2 of 3) **[10]**

a) Mention the importance of unit test.

b) Mention the importance of laboratory method.

c) Define basic elements of concept attainment model

Q3) Write answer the following question in 800 word

Give the definition of action research and explain the steps of action research. **[10]**

Q4) Write answer the following question in 800 word. **[10]**

Explain qualities of geographical teacher.

OR

Mention various method of geography, explain project method.

SUK-20768

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

4) प्रश्न क्रमांक 3 आणि 4 हे 800 शब्दात लिहा.

प्र.1) एका वाक्यात उत्तरें द्या. [5]

अ) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचा उदगाता कोण आहे.

ब) कार्लरिटर यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला

क) फेडरिक रॅटझेल यांची भूगोलाची व्याख्या लिहा.

ड) वार्षिक नियोजन म्हणजे काय?

इ) अग्रत संघटक प्रतिमानाचा उदगाता कोण आहे.

प्र.2) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (शब्दा मर्यादा 250) [10]

अ) घटक चाचणीचे महत्व सांगा.

ब) प्रयोग शाळा पध्दतीचे महत्व स्पष्ट करा.

क) संकल्पना प्राप्ती प्रतिमानाचे मूलभूत घटक स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

कृतिसंशोधनाची व्याख्या सागूंन कृती संशोधनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील दिलेल्या प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

भूगोल शिक्षकाच्या अंगी आवश्यक गुण विशेष स्पष्ट करा.

किंवा

भूगोल अध्यापनाच्या विविध पध्दती सागूंन प्रकल्प पध्दती सविस्तर स्पष्ट करा.

⊖⊖⊖

SUK-20768

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2019
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT- TWO PART - II
History (Paper - 6b - II)
Sub. Code : 67408

Day and Date : Thursday, 07 - 11 - 2019 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions:
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**

Q1) Match the pairs [5]

Group - A		Group - B	
i)	Akbar Nama	a)	Samrat of the Greek
ii)	Tuzuk-E-Babari	b)	Samrat of the Magadha
iii)	Samrat Ashoka	c)	England
iv)	Samrat Alekzandar	d)	Babar
v)	Industrial Revolution	e)	Abul Fazal
		f)	America

Q2) Answer the following questions in 250 words (any two) [10]

a) Explain the benefits of Remedial Teaching.

b) Explain the steps of lesson plan.

c) Write the importance of History teachers organisation.

Q3) Answer the following question in 800 words. [10]

What are the characteristics of History teacher? Explain.

Q4) Answer the following question in 800 words. [10]

What is meant by content-cum-methodology? Write the merits of content-cum-methodology.

OR

What are the challenges before History Teachers?

P.T.O.

7-11-2019

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) जे विद्यार्थी मराठीतून उत्तरे लिहू इच्छितात त्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका वाचावी.

प्र.1) जोड्या जुळवा. [5]

गट-अ	गट-ब
i) अकबरनामा	अ) ग्रीकचा सम्राट
ii) तुझुक-इ-बाबरी	ब) मगधचा सम्राट
iii) सम्राट अशोक	क) इंग्लंड
iv) सम्राट अलेक्झांडर	ड) बाबर
v) औद्योगिक क्रांती	इ) अबूल फज़ल
	फ) अमेरिका

प्र.2) खालील प्रश्नांचे उत्तर 200 शब्दात लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

अ) उपचारात्मक अध्यापनाचे फायदे स्पष्ट करा.

ब) पाठनियोजनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

क) इतिहास शिक्षक संघटनेचे महत्त्व लिहा.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

इतिहास शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये कोणती? स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नाचे उत्तर 800 शब्दात लिहा. [10]

आशययुक्त अध्यापनपध्दती म्हणजे काय? आशययुक्त अध्यापन पध्दतीचे फायदे लिहा.

किंवा

इतिहास शिक्षकासमोर कोणती आव्हाने आहेत?

⊖⊖⊖

SUK-60413

Seat No.	

B.Ed. (Part - II) (Semester - III) Examination, November - 2019
PEDAGOGY OF SCHOOL SUBJECT (Paper - 6b - II)
Mathematics Methodology (Part - II)
Sub. Code : 67407

Day and Date : Thursday, 07 - 11 - 2019 **Total Marks : 35**

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

Instructions:
1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Candidates who intend to write their answers in Marathi are advised to read original questions in English.**
4) **Answer the question number 3 and 4 in 800 words.**

Q1) Answer the following questions in one sentence. **[5]**

a) If length of rectangle is 10cm. and breadth is 5cm. then calculate perimeter of rectangle?

b) What will be calculated for planting a grass in circular garden?

c) Write the ratio form of percentage 57.

d) Write the expansion of $(a-b)^3$.

e) State two activities for professional growth of teacher.

Q2) Answer the following questions in 250 words. (any two) **[10]**

a) Explain the principles of curriculum construction.

b) What are the qualities of good mathematics teacher?

c) How will you prepare the content analysis at unit "Trigonometry"?

Q3) Explain various steps of preparation of unit test for Mathematics. **[10]**

Q4) What are the criteria for good text book? Examine critically any one text book that you have studied? **[10]**

OR

How will you organize a'Maths club' in your school? Suggest some activities for this club.

SUK-68165

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना :
1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) मराठीतून उत्तर लिहू इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे इष्ट ठरेल
4) प्रश्न क्र. 3 व 4 ची उत्तरे 800 शब्दात लिहावीत.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्या लिहा. [5]

अ) जर एका आयताची लांबी 10 सेमी व रुंदी 5 सेमी असेल तर आयताचा परीघ काढा?

ब) एका वर्तुळाकार बागेत गवत लावण्यासाठी कोणती माहिती शोधावी लागेल?

क) शेकडा 57 चे गुणोत्तर रुप लिहा.

ड) $(अ-ब)^3$ चा विस्तार लिहा.

इ) शिक्षकांच्या व्यवसायिक वाढीसाठी दोन कृती सांगा.

प्र.2) खालील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दामध्ये लिहा. [10]

अ) पाठ्यक्रम रचनेची तत्त्वे स्पष्ट करा.

ब) गणिताच्या चांगल्या शिक्षकाचे गुण कोणते?

क) "त्रिकोणमिती" या घटकाचे आशय विश्लेषण कसे कराल?

प्र.3) घटक चाचणी तयार करावयाच्या विविध पायऱ्या स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) चांगल्या पाठ्यपुस्तकाचे निकष कोणते? तुम्ही अभ्यासलेल्या कोणत्याही एका पाठ्यपुस्तकाचे चिकित्सक परीक्षण करा. [10]

किंवा

तुमच्या शाळेमध्ये गणित मंडळाचे नियोजन कसे कराल? गणित मंडळासाठी काही कृती सूचवा.

⊖⊖⊖

SUK-68165